

Európa Társadalomföldrajza

Gyakorlati anyag és követelményrendszer

A tansegédlet az alábbi tárgyak gyakorlataihoz szükséges:

MFKST 225 Európa társadalomföldrajza I.

MFKST 217 Európa társadalomföldrajza II.

MFKST 6402 Európa földrajza 2.

Készítette:

Jéger Gábor PhD hallgató

Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar

Társadalomföldrajz Intézeti Tanszék

2008, Miskolc

Tartalomjegyzék

Általános tudnivalók	2
Benelux államok.....	3
Egyesült Királyság és Írország	8
Franciaország.....	14
Németország	19
Ausztria és Svájc.....	27
Spanyolország és Portugália	31
Olaszország és Görögország	35
Skandinávia és a Balti államok	42
Lengyelország, Csehország és Szlovákia	47
A Balkán-félsziget államai	53

Általános tudnivalók

A gyakorlat teljesítésének feltétele az órákon való részvétel, valamint minden zárthelyi dolgozat legalább elégséges szintre való megírása.

Hiányozni két alkalommal lehet, ennél több hiányzás esetében aláíráspótlásra kerül sor. A félév végén gyakorlati jegy pótlás vár arra a hallgatóra is, aki a félév alatt írt zárthelyik legalább felét nem írja meg legalább elégségesre. Zárthelyi dolgozatot minden országból vagy országcsoportból írunk, olyan felbontásban, ahogyan az ebben az anyagban megtalálható (a tartalomjegyzék szerint).

Minden zárthelyiben egy vaktérkép szerepel, amelyre 16 várost kell bejelölni és két várost jellemezni az itt található anyag és a gyakorlaton elhangzottak alapján. Minden ZH 20 pontos. A pontozás a következő képpen alakul:

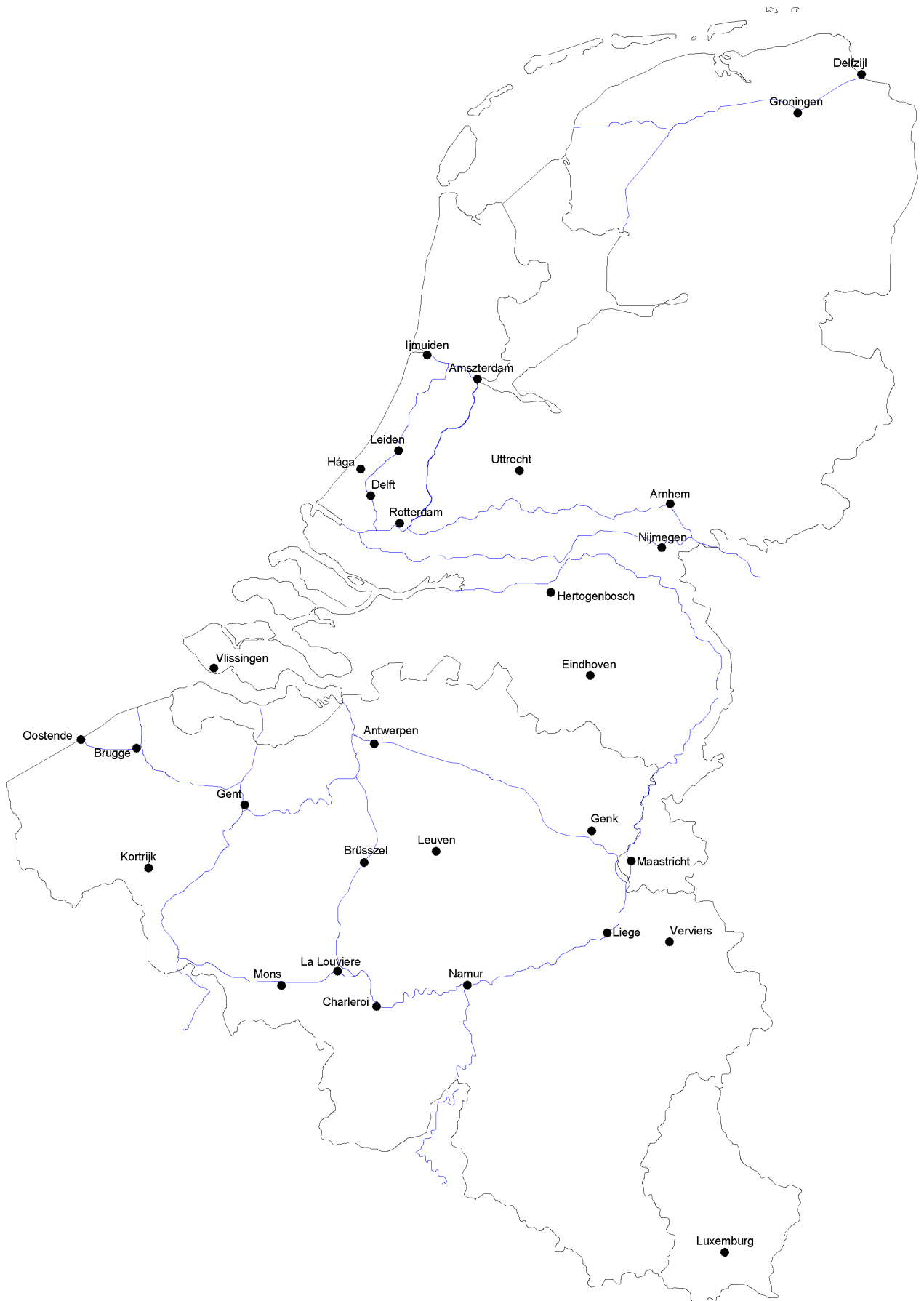
- 20-18,5 pont → jeles
- 18-17,5 pont → jó
- 17-16,5 pont → közepes
- 16-14,5 pont → elégséges
- 14,5 pont alatt → elégtelen

A meg nem írt, illetve elégtelen zárthelyiket a félév utolsó hetében lehet pótolni, hamarabb pótlásra lehetőség nincs. Akinek a pótzárthelyi is elégtelen, az már csak a vizsgaidőszakban szerezhethet gyakorlati jegyet.

A gyakorlati jegyen javítani szintén az utolsó héten lehet, ekkor maximum három zárthelyit lehet újra írni. Azonban az a hallgató aki újra írja valamelyik előzőleg sikeres dolgozatát, elfogadja azt is, hogy az új jegy akár rosszabb is lehet a réginél és minden esetben az új ZH eredmény kerül beszámításra a gyakorlati jegybe.

Az itt található jegyzet alapját a **Probáld Ferenc – Szabó Pál által szerkesztett 2007-ben megjelent *Európa Regionális Földrajza* tankönyv *Társadalomföldrajz* című kötete**, valamint az **Erdősi Ferenc által 2004-ben írt *Európa közlekedése és a regionális fejlődés* című könyv** alkotja. A tankönyvek alapján készített jegyzetet sajátkészítésű térképek egészítik ki, amelyek a zárthelyi dolgozatok alapját is jelentik.

Benelux államok

Luxemburg:

Luxemburg: Luxemburg fővárosa, a mindössze 80 ezres lakosú kisváros. Ennek ellenére az EU egyik legjelentősebb központja. Itt található több Európai Intézmény is, ilyen az Európai Bizottság, az Európai Parlament. Az EU gazdasági és pénzügyi irányítása is a városban, illetve a város melletti EU negyedben kapott helyet.

Nem csak az EU gazdasági vezetése, de több tucat bank és biztosítótársaság központja is itt található, amelynek köszönhetően Európa –egyben a világ– leggazdagabb országa a GDP/fő-t figyelembe véve (2007-ben 80500 USD/fő).

Egyre több üzletember és turista is felkeresi az országot. Jelentős idegenforgalmi bevételekhez juttatva azt. Kimagasló a közlekedésben elfoglalt szerepe is, nemzetközi repülőterén évente körülbelül 1,5 millió utas fordul meg.

Belgium:

Brüsszel: Belgium fővárosa, közlekedési csomópont. Brüsszel része a már meglévő európai gyorsvasúthálózatnak, közvetlen összeköttetése van Párizssal, Londenal, Amszterdammal és a Ruhr-vidékkel. Iparában sokáig a csipkeverés dominált, amely a mai napig jelen van a városban, azonban gazdasági szempontból mára jelentősebbé váltak a magasan kvalifikált munkaerőt igénylő iparágak (műszer- és autógyártás, elektronika).

Műemlékekben gazdag város, ennek köszönhetően jelentős idegenforgalommal bír. Nem csak a turisták, hanem a politikai élet szereplői között is magas rangot tölt be. Itt található a NATO központja és az Európai Bizottság székhelye is.

Oostende: A legfontosabb halászkikötő, ennek köszönhetően a halfeldolgozás adja a bevételek jelentős részét. Kiemelkedik még az idegenforgalma is, amelyet tengerpartjának köszönhet, hiszen kedvelt fürdőhely.

Brugge: Műemlékekben gazdag város, jelentős idegenforgalommal. Ipara a tengerparton található előkikötőjébe Zeebrugge-be települt.

Kortrijk: Textilipari központ, juta-, len- és műszálfeldolgozás. Jelentős az élelmiszeripara is, a város az egyik legnagyobb belga gabonatermelő körzet középpontjában fekszik.

Antwerpen: A legjelentősebb belga kikötő található a városban. Iparára a „kikötői ipar” a jellemző. A legjelentősebb iparágak a kőolajfinomítás, gyógyszergyártás, fotokémiai ipar (az AGFA cég központja itt található). Nehéziparának meghatározói az egykori afrikai gyamtról Belga Kongóból (ma: Kongói Demokratikus Köztársaság)

származó nyersanyagok feldolzására települt iparágak; színesfémkohászat, gyémántcsiszolás, kobalt feldolgozás –Belgium a világelső–, a kohászatra pedig autó és hajóépítés települt. Jelentős az élelmiszeripar is, amely szintén import termékekre épül.

Gent: A második számú belga kikötő. Itt is megtalálhatóak a „kikötői ipar” képviselői (olajfinomítás, vaskohászat, vegyi üzemek), azonban legjelentősebb termékeit a textilipar adja.

Leuven: A legjelentősebb egyetemi város, a kutatás-fejlesztés nemzetközileg is elismert központja.

Mons: A közeli kisvárossal (**La Louviere**) együtt a szénbányászat egykori központjai voltak, azonban az 1970-es évekre a városok közelében lévő bányákat mind felszámolták. A jelentős mértékben felszabaduló munkaerőt új iparágak meghonosításával kötötték le. Ezek közül a legjelentősebb a gyógyszergyártás és a gépkocsi-összeszerelés. Ezen felül Mons ad otthont a NATO európai haderőinek központjának.

Charleroi: Az ország egyik legjelentősebb vegy- és gépipari központja, több multinacionális cég székhelye található a városban amelyek az említett két iparágban dolgoznak. Jelen vannak azonban olyan iparágak is, amelyek nagy szaktudást igényelnek, ezek a repülőgéppalkatrészgyártás és az elektronikai ipar.

Namur: Győr nagyságú város, amely Vallónia kulturális, közigazgatási és felsőoktatási központja. A terciér szektor dominál a városban, a szekunder szektorból jóformán csak a vegyipar, azon belül is az üvegyártás jelentős.

Liege: Belgium legjelentősebb folyami kikötője, kedvező fekvésének köszönhetően bekapcsolódott az európai gyorsvasút hálózatba is. Legjelentősebb iparágai közül, kedvező közlekedéscsoporthelyi helyzetéhez kötődően, elsőként a vasúti jármű és folyami hajó gyártást emelhetjük ki. Az ehhez szükséges alapanyagokat a helyi kohókban és hengerművekben állítják elő. De nem csak gépgyártása, hanem vegyipara is jelentős, ezen belül is az üvegyártás a legjelentősebb.

Verviers: A vallon textilipar az Ardennek vonulatai közé települt, több kisebb nagyobb manufaktúrába. A legjelentősebb textilipari központ Verviers városa.

Genk: Szénbányászati központ. Napjainkban a bányászatnál már jelentősebbek az ipari parkokba települő multinacionális cégek. A legjelentősebb a Ford, amely egyik legnagyobb gépkocsiösszeszerelő üzemét telepítette ide.

Hollandia:

Amszterdam: Az ország fővárosa. A kereskedelem és a pénzügyi élet központja. A terciér ágazaté a vezető szerep, bevétele háromszorosa az ipari tevékenységének. Legjelentősebb ipari ágazatai a hajógyártás és a magasan kvalifikált munkaerőt igénylő tevékenységek. Jelentős az élelmiszeripara is, amelyben főként az egykori gyarmatokról származó nyersanyagok feldolgozása a jelentős (pl. kakaó, cukor és rizs feldolgozás). Rendkívül fejlett és sokoldalú a textilipara, kimagasló a gyémántcsiszolás és kereskedelem.

Idegenforgalmát az olyan jeletős kulturális értékeknek köszönheti, mint a Van Gogh múzeum, a Rembrandt ház vagy a királyi palota. De látogatottak a piros lámpás negyed és a coffe shopok is.

Ijmuiden: Amszterdam előkikötője, amely településen a vaskohászat, vas- és acélgyártás jelentős.

Hága: Annak ellenére, hogy Amszterdam az ország fővárosa, itt található a parlament, a királynő és a kormány székhelye. Az EU-ban is jelentős szerepet tölt be, itt található a Nemzetközi Bíróság és a Nemzetközi Törvényszék is.

Delft: Nagymúltú egyetemi város, porcelán és fajanszáruiról is híres.

Leiden: Delft-hez hasonlóan történelmi múltal rendelkező egyeteme van, ezenkívül a tulipánkertészet egyik legjelentősebb központja.

Rotterdam: Európa legjelentősebb forgalmú kikötővárosa (Szingapúr után második a világon). Több nemzetközi nagyvállalat székhelye.

A kikötőkbe érkező hajók áruinak feldolgozása adja az ipari tevékenységet a városban. Legjelentősebb az olajfinomítás, ezen kívül a „kikötői ipar” minden ága megtalálható itt, kezdve a vaskohásztól a gépgyártáson át, a vegyi üzemekig és természetesen az élelmiszertermelés is kiemelkedő szerepet játszik.

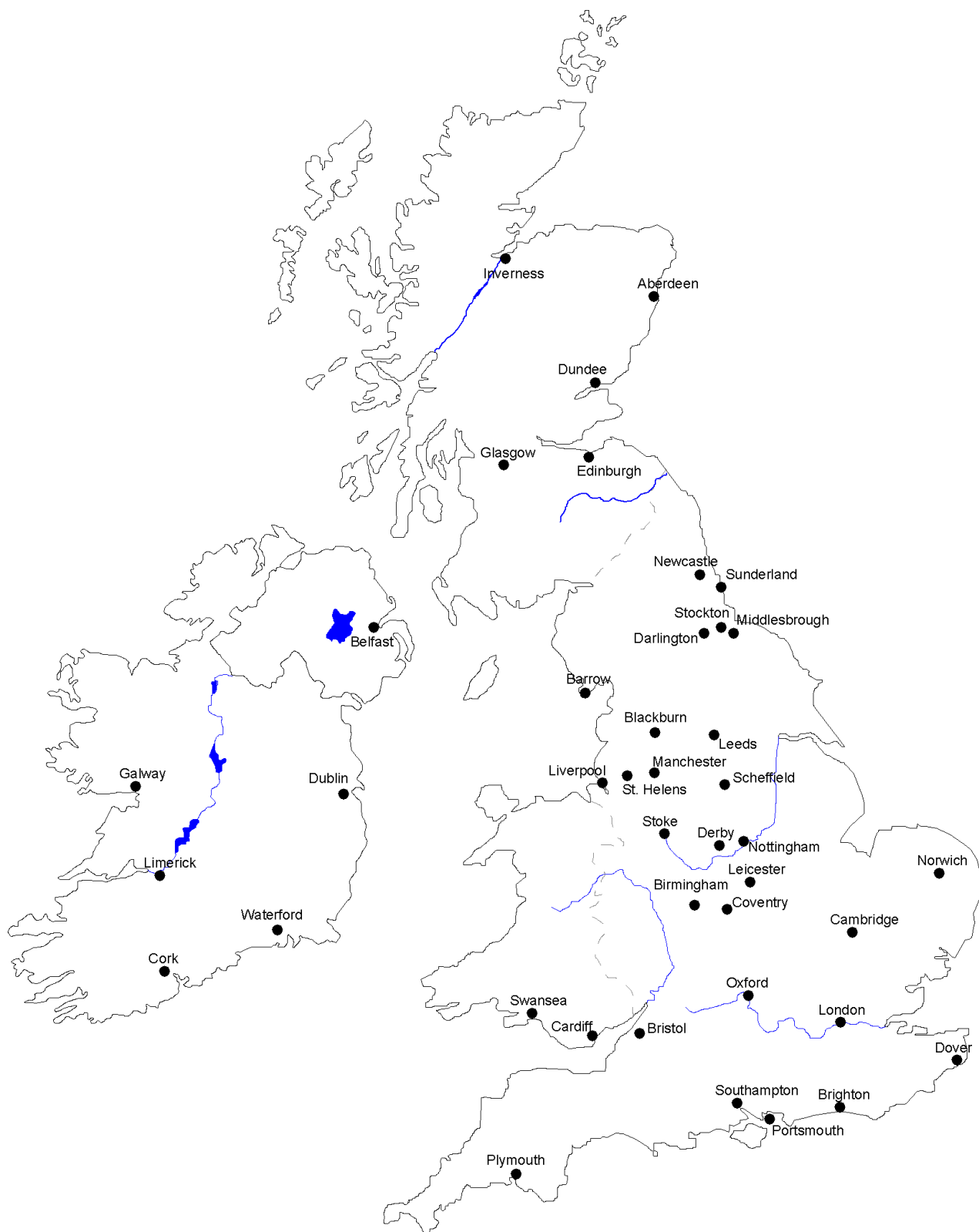
Utrecht: Római alapítású város, már a középkorban is jelentős forgalmi csomópont volt. Napjainkban az egyik legnagyobb közúti és vasúti csomópont Hollandiában. Az informatika és a kultúra egyre nagyobb szerepet kap a város életében, itt található az ország legnagyobb egyeteme is.

Vlissingen: Kikötővárosról lévén szó, megtalálható a kikötői ipar minden ága. Fontos, hogy a Hollaniát – Nagy-Britanniával összekötő komphajó forgalom nagy része innen hajózik ki, valamint a közelében van az ország egyetlen atomerőműve is.

- Eindhoven:** A holland szilícium-háromszög legjelentősebb tagja. Az 1891-ben alapított Philips cég székhelye. Másik jelentős vállalata az 1950-től itt működő DAF teherautó és autóbuszgyártó cég.
- Hertogenbosch:** A szilícium-háromszög második tagja, a Philips egyik legnagyobb izzógyára található a városkában.
- Nijmegen:** A holland szilícium-háromszög harmadik tagja, jelentős mikroprocesszor gyára van.
- Arnhem:** Kereskedelmi és közlekedési csomópont amely kedvező fekvése miatt alakult ki, már a rómaiak idejében is átkelőhely volt a Rajnán. Napjainkban legjelentősebb ipai ágazata a vegyipar, ezen belül is a műszál és a gumigyártás.
- Groningen:** Az északi országrész központja, egyetemi város. A környékbe termelt mezőgazdasági alapanyagokat feldolgozó élelmiszeripara fejlett, csakúgy, mint az Északi-tengerről érkező földgázra települt vegyipara.
- Delfzijl:** Groningen előkikötője, közelében bányászott földgázt és kősót dolgoznak itt fel. Azonban nagy jelentősége van az egykori gyarmatokról származó áruk feldolgozásának is, erre alapult alumíniumipara (Suriname-i bauxit).
- Maastricht:** Jelentős cement-, porcelán-, és üvegyártó központ. Nagy az idegenforgalma, mind a turista forgalma mind pedig a konferencia turizmus jelentős, ezt kiváló fekvésének köszönheti.

Egyesült Királyság és Írország

Írország:

Dublin: Írország fővárosa az ír gyáripar és a szolgáltatások jelentős része ide települt. Annak ellenére, hogy nem az ország közepén fekszik az út és a vasúthálózat csomópontja, napjainkban az Ír-sziget legjelentősebb repülőtere található itt.

Élelmiszer és textilipara a környező mezőkön megtermelt növényeket és a legelőkön tartott állatok gyapját használja fel.

Galway: Jelentős kikötői forgalmat bonyolít le, emellett kiemelkedik felsőoktatási tevékenysége is.

Limerick: Jelenleg jelentős kikötőváros. Egykor azonban repülőtere miatt az északi félteke egyik legfontosabb városa volt. A nagy hatótávolságú repülőgépek megjelenése előtt ez a városka volt az észak-atlanti légiforgalom utolsó üzemanyagutántöltő állomása.

Cork: A kikötőn keresztül érkező nyersvasra és kőolajra épülő vaskohászata, gépgyártása és kőolajfinomítása van. Ezen kívül jelentős az élelmiszeripara is. Elsősorban a tejtermelése és feldolgozása.

Waterford: A kikötőben kirakodott nyersanyagokra jelentős fémipar települt. Üveggyártó központ, ezenkívül hús- és papíripara érdemel említést.

Egyesült Királyság:

Anglia:

London: Római alapítású város a IX. század óta Anglia fővárosa. Kulturális, kereskedelmi, politikai központ, a gazdasági élet és a pénzügyi élet központja. A királyság legnagyobb iparvárosa, és legnagyobb kikötője is egyben.

Közlekedési csomópont, az autópályahálózat kiindulópontja, a Csatorna alagúton (Csalagút) keresztül bekapcsolódik az európai gyorsvasúthálózatba is. Öt nemzetközi repülőtere van, amelyek közül a Heathrow, Gatwick és a Luton a forgalmasabbak, míg a City Airport és a Stanstead-i repülőtér főként fapadosokra és a rövidtávú járatokra specializálódott.

A belvárosa bankok és biztosítótársaságok, pénzügyi szervezetek központja. Több tucat színháza, múzeuma, egyeteme és főiskolája is van. Igazi világváros, minden iparág fellelhető itt.

Newcastle: Kiemelkedő kikötőváros, jelentős nehéziparral, amelyen belül kiemelkedő a gép- és a vegyipar, de megtalálható ágazatai között a vaskohászat és a hajóépítés is.

Sunderland: Nehézipari központ, mára a gépkocsigyártás a legjelentősebb ipari ágazat. A Nissan cég legnagyobb európai összeszerelő és kutatóbázisa található meg itt.

Darlington és Stockton: Georg Stephensonnak köszönhetően e két település között indult meg elsőként a gőzvontatású vasúti személyszállítás 1825-ben.

Middlesborough: Sunderlandhez és Newcastlehöz hasonlóan nehézipari központ a vaskohászat mellett, azonban jelentős a kőolajfinomítás és a vegyipar is a városban.

Barrow: A közelben bányászott kőszénre és vasércre épülő gépgyártása van. Amelyet tengeralattjáró gyártásra használnak fel. Egyben itt van a brit tengeralattjáró flotta támaszpontja is.

Blackburn: Gyapjúból és gyapotból készült termékei miatt az ország egyik legnagyobb textilipari központja.

Liverpool: A Manchester környékén kialakult pamutvidék legfontosabb import és export kikötője. Jelentős ipart épített ki a behozott árukra alapozva, ilyen a cukor- és kőolajfinomítás, gumigyárak, valamint a közlekedéshez szükséges hajók gyártása és javítása.

Manchester: Kereskedelmi központ, vegyipara és textilgépgyártása jelentős. Napjainkban egyre nagyobb szerepet kap a vegyipar és a gépgyártás is a városban és agglomerációjában.

St. Helens: Országos jelentőségű üvegyipara van amely a helyben bányászott üveghomokra települt.

Sheffield: Vasiparát egészen a XIV. századig vezethetjük vissza. Manapság az acél gyártása jelentős, valamint a kisüzemekben előállított késztermékek, mint ollók, kések, szerzsámok.

Leeds: Gazdasági központ, egykori gyapjúszővő üzemeiből mára kevés maradt meg, helyüket az elektronikai ipar vette át amely a ruházati iappal együtt a legjelentősebb az országban.

Birmingham: A Fekete vidék –Földünk első igazi nehézipari körzete– legnagyobb települése. Szinte mindenféle iparág megtalálható itt kisebb nagyobb üzemekben. A legjelentősebb és legtöbb embert foglalkoztatóak a kohászat és az acélgyártás. Gépgyártása is rendkívül sokoldalú, autó-, repülő- és szerzsámgyártása kiemelkedő. James Watt itt építette meg első gőzgépét. Nem csak nehézipari központ, hanem anglikán püspöki és római katolikus érseki központ, valamint jelentős egyetemi város és kutatási fejlesztési központ.

Stoke: A kerámia és porcelán ipar szülővárosa, a „Fazekas-vidék” központja. Napjainkban egyre jelentősebb fémipara is.

Coventry: Jelentős gépipari központ, termékei közül kiemelkedik az óra-, varrógép-, és kerékpárgyártása is. Itt található a Dunlop gumigyártó cég központja és egyik legjelentősebb üzeme is. Napjainkban olyan modern iparágak is nagy teret nyernek, mint a rakéta és repülőgépgyártás. Ezeknek az iparágaknak a háttérét a helyi műszaki egyetemről kikerülő mérnökök jelentik.

Nottingham: Csipke-, dohány- és gyógyszeripara jelentős. Fontos egyetemi és iparváros. Az ipari forradalom idején a gépek ellen lázadó munkások központja volt (Ludditák lázadása).

Leicester: Az angol bőr és cipőipar központja, a körülötte elterülő agrárvidéket látja el nehézipara gépekkel és az ott termelt termékeket dolgozza fel élelmiszeripara.

Derby: Selyem és porcelánipara mára már nem olyan jelentős, mint amilyen a XIX. században volt. Napjainkban a Rolls Royce cég határozza meg a város foglalkoztatási szerkezetét. A leginkább autóról híres cég, repülőgéphajtóműveket és nagyteljesítményű dízel motorokat is gyárt, amelyeket hajókban, mozdonyokban használnak fel.

Norwich: Textilipara több évszázados múltra tekint vissza, ehhez az iarághoz csatlakozott a XX. Század folyamán a vegyészet és a textilgépgyártás.

Cambridge: Az egyik leghíresebb egyetemi város, első felsőoktatási intézményét 1284-ben alapították.

Oxford: 1167-ben alapított egyeteme van, ezen felül autó- és repülőgépgyártása egyre nagyobb teret kap az ország gazdasági életében.

Southampton: A legnagyobb természetes mélyvizi kikötő, Jelentős személy és áruforgalma is van. Olajfinomítói, vegyipara és repülőgépgyártása kiemelkedő.

Portsmouth: Jelentős kikötőváros. Főként gépiparával és elektronikai iparával emelkedik ki a déli part városai közül.

Brighton: Híres egyeteme van, azonban fontosabb idegenforgalmi szerepe. A város a legkedveltebb fürdőhely Angliában.

Dover: A „Csalagút” angliai végpontja, kedvelt üdülőhely, jelentős idegenforgalmi központ. A kontinens felé irányuló komphajóforgalom legjelentősebb kikötője.

Bristol: Porcelángyártása és élelmiszeripara jelentős. Kohászata az egyik legnagyobb területen helyezkedik el a királyságban, amelynek félkész termékeit a repülőgép és autógyártás valamint az elektronikai ipar használja fel.

Jelentős egyetemi város, kulturális központ, itt található az ország első színháza a Theatre Royal, amelyet 1776-ban építettek.

Plymouth: Dél-Nyugat Anglia legnagyobb városa jelentős kikötő amely a legnagyobb óceánjárókat is fogadni tudja. Kitűnő fekvésű település ennek köszönhetően az egyik legfontosabb hadikikötője az országnak, valamint repülőgépgyártásának fellegvára. Itt készítették a világ ezideáig polgári célra használt sugárhajtású repülőinek felét (7 db Concorde-ot).

Skócia:

Edinburgh: Skócia székhelye. London után a második számú pénzügyi központ a szigeteken. Papírgyártása és nyomdaipara világhírű, csakúgy mint a kartográfiai ipara, valamint egyeteme. Kulturális és oktatási szerepköre miatt skót Athénnek is nevezik.

Glasgow: Szárnyalása az ipari forradalom idején kezdődött amikor fekvéséből adódóan sokoldalú ipar alakult ki a városban. Legjelentősebb iparágai közé tartozik a Whisky- és sörkészítés, a vaskohászat valamint a mozdony és hajó gyártás és javítás.

Inverness: A Skót-felföldet felkeresők kedvelt kiinduló állomása. A kisváros legfontosabb iparágai az ősi whisky készítés és a tengerparti adottságokból adódó halfeldolgozás és konzervipar.

Dundee: Skócia legnagyobb textilipari központja, elsősorban jutát és lent dolgoznak fel.

Aberdenn: Iparváros és felsőoktatási központ, a szigetország harmadik legjelentősebb halászkikötője, valamint az Északi-tengeri szénhidrogénbányászat brit irányító központja is itt található.

Wales:

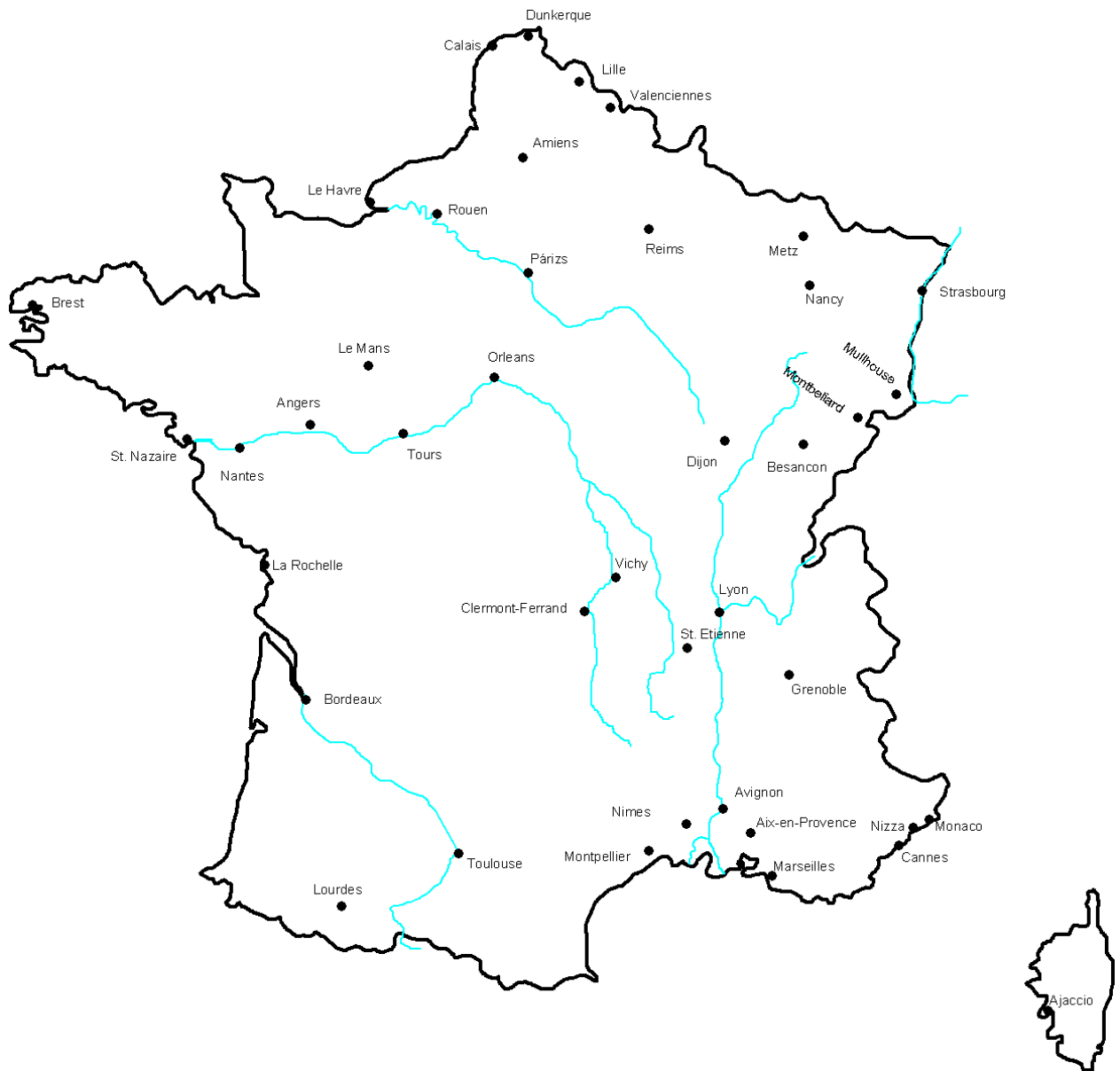
Cardiff: Az ország rész székhelye. Az ipari forradalom idején a világ legnagyobb szén exportáló kikötője volt, ma már vasércet és hulladék vasat importál, amelyet a helyi kohókban dolgoznak fel. A feldolgozott vasra jelentős gépipar települt. Legjelentősebb gyára a Rover autógyár, amelynek székhelye is itt található.

Swansea: Vas és acélipari központ, valamint jelentős olajkikötő is. Itt található az ország (Egyesült Királyság) legjelentősebb színesfémkohászati központja is.

Észak-Írország:

Belfast: Az országrész központja, kikötője jelentős importot bonyolít le. Kikötőipara, elsősorban a malom és cukor ipar rendkívül jelentős. Napjainkban egyre fontosabb a repülőgépgyártás is. Jelentős közigazgatási, kereskedelmi és kulturális központ, fontos egyetemi város.

Franciaország

Párizs: Franciaország fővárosa. Fejlődését kedvező fekvésének köszönheti. A Párizsi-medence szívében helyezkedik el, területén több szajnai átkelőhely is volt. Ma is fontos kereskedelmi csomópont, itt jelentek meg Európában először a nagysebességű vasutak. Repülőterei (Orly, Le Bourge, Charles de Gaulle) jelentős utasforgalmat bonyolítanak le.

A tudományos és kulturális élet központja, 1215-ben alakul meg első egyeteme a Sorbonne. Bankok, biztosító társaságok központja, de itt van többek között az

UNESCO székhelye is. Jelentős idegenforgalmat vonz, híres épületei a világ minden tájáról csábítják a turistákat.

Nehézipara a város környékére települt, itt autógyárak (Renault –székhelye is itt van-), repülőgépgyárak és különböző vegyi üzemek is vannak. Rendkívül fejlett a foglalkoztatási szerkezete, a dolgozók 80%-át ugyanis a szolgáltató szektor látja el munkával.

Lille: Textil és gépipari központ. Fontos közlekedési csomópont, elsősorban a vasúthálózatban elfoglalt szerepe miatt, hiszen a Párizs, Csalagút (London), Belgium (németországi Ruhr-vidék) felől érkező vonalak csomópontjában fekszik.

Valenciennes: Érdekessége, hogy elővárosai már Belgiumban vannak. Jelentős kohászati és gépgyártó központ.

Dunkerque: Az ország egyik legnagyobb kikötője (3.), import vasércet és kőolajat dolgoz fel, ezen felül jelentős a halfeldolgozás és a konzervipar is.

Calais: A csalagút kiindulópontja a város határában van, az Anglia felé irányuló komphajóforgalom egyik legnagyobb bázisa is egyben. Jelentős az élelmiszeripara amely a tengeri halászatra települt.

Metz: Közlekedési csomópont, jármű- és elektronikai iparral. Nancyvel versengve oktatási kulturális és közigazgatási központ.

Nancy: Kohászata és gépgyártása jelentős, ezenkívül a kutatás fejlesztés egyik központja. Metz versenytársa a térség központi települése címért.

Strasbourg: Gép és textilipari központ. Jelentős ipargai a kőolajfinomítás és vegyészet, amelynek az alapja a Marseilles mellől induló Németországba vezető kőolajvezeték. Több EU intézmény székhelye, közülük a legjelentősebb az Európai Parlament.

Mulhouse: Autó és textilipara jelentős, közlekedési szempontból fontos, hogy közös repülőtere van a svájci Basellel és a németországi Freiburggal.

Besancon: Régi óragyártó központ, Franche-Comte régió legjelentősebb városa, amely az ország legiparosodottabb régiója.

Montbéliard: 1810-ben a Peugeot család kerékpárgyárat hozott itt létre, amely megalapozta a térség fejlődését, amely üzemben napjainkban gépkocsikat gyártanak. Gyártanak vasúti járműveket TGV-eket (Train Grand Vitesse) is, valamint jelentős a mikroelektronikai ipar, amely a környék óragyártására települt.

Clermont-Ferrand: A környező vízienergiát kihasználva jelentős vegyipar települt itt meg. A legnagyobb vegyipari üzem a Michelin gumigyára.

- Vichy:** A II. világháborúban a német megszállás alatt a németek ezt a várost tették meg a kormány székhelyének.
- Lyon:** Közlekedési csomópont, rendkívül jó vízi, közúti és vasúti megközelítési lehetőséggel. Az ország második legnagyobb pénzügyi központja, bankok és biztosítók székhelye. Sokoldalú textilipara van, kiemelkedik még teherautó gyára és gépipara is.
- Rouen:** Párizs előkikötője, amely dagály idején tengerjáróhajókkal is megközelíthető. Iparában a legjelentősebb a kőolajfinomításon alapuló vegyészeti. Ettől fontosabb idegenforgalma, amelyet gótikus katedrálisának és középkori városmagjának köszönhet.
- Le Havre:** Az ország második legnagyobb kikötője. Szintén a kőolajbehozatal adja az alapját az iparnak, amely a kőolajfinomítás és vegyipar mellett az autóiparban ad munkahelyeket.
- Caen:** Vasműve, elektronikai, gyógyszer és autóipara jelentős. Felsőoktatási központ és közigazgatási funkciót is betölt, hiszen ez a kisváros (110 ezres) Alsó-Normandia központja.
- Amiens:** Híres a bársonykészítése, idegenforgalmát a gótikus székesegyház és a városmag vonza. Iparára a kisebb üzemek jellemzőek, amelyek javarészt a párizsi cégek beszállítói.
- Reims:** Champagne-Ardennek régió központja. Mint a régió neve is mutatja, pezsgőgyártásáról híres, ez a legnagyobb bevételi forrása napjaikban is, természetesen az idegenforgalom mellett. Leghíresebb műemléke a katedrális.
- Dijon:** Elsősorban mustárjáról híres település. Élelmiszer-, fém- és elektronikai ipara a külvárosokba húzódtak. Manapság kereskedelmi és kulturális központ.
- Tours:** Tour körzete Franciaország „gyümölcsös kertje”. Gyümölcs (pl. dinnye, eper, szőlő), zöldség, gabona termő terület.
- Orleans:** A növénytermesztés hasonlóan gazdag mint Tuors környékén, azonban itt jelentősebb az állattartás, elsősorban szarvasmarha, sertés és baromfi.
- Nantes:** Ipari nagyváros, import nyersanyagokat dolgoz fel. Főbb iparágai az elektronika és az űrkutatás, amelyek magasan kvalifikált munkaerőt igényelnek.
- St. Nazaire:** Nantes előkikötője, itt összpontosulnak a klasszikus iparágak, mint a kohászat és gépgyártás valamint az olajfinomítás és a vegyipar.
- Le Mans:** Bevételeit főként a turisták által itt elköltött eurokból kapja, akik elsősorban az autóversenyek miatt látogatják a várost. A leghíresebb ilyen a Le Mans-i 24 órás verseny. Emellett a Renault cég egyik autógyára található a városban.

Angers: Oktatási és kutatási központ. Jelentős a textilipara és az élelmiszer termelése.

St. Etienne: Az ország egyik legelmaradottabb térségében található. Iparára a bányászat és fegyvergyártás volt jellemző, ma kulturális funkciókkal igyekeznek pótolni a hiányzó bevételeket.

Grenoble: Az 1968-as téli olimpia helyszíne, napjainkban kutatási és fejlesztő központ. Jelentős az alumínium kohászat amely a környéken található jelentős vízierőművek, valamint a nagyvesztésű bővizű folyók miatt költözött ide.

Rennes: Bretagne közigazgatási központja, autóiparáról nevezetes. Jelentős élelmiszeripari központ, elsősorban gabonatermelése kiemelkedő.

Brest: Hadikikötő és tengeralattjáró bázis.

Poitiers: Közigazgatási központ, iparára a magasan kvalifikált munkaerőt igénylő elektronika és elektrotechnika jellemző.

La Rochelle: Jelentős kikötőváros, járműgyártással és vegyiparral.

Bordeaux: Ipar a kikötőbe érkező importárak feldolgozásán alapszik, kőolajfinomítás, élelmiszeripar. De jelen vannak az olyan szaktudást igénylő iparágak is, mint a gépkocsi- és repülőgépgyártás. Nyugat-Franciaország legnagyobb városaként, kulturális és oktatási központ is.

Toulouse: Hagyományos repülőgépgyártó központ, már a XX. század eleje óta. Az 1970-es években a Concorde legfontosabb kutató-fejlesztő és építő bázisa volt, napjainkban az Airbus gyár otthona. Franciaország második legnagyobb egyeteme működik a városban.

Lourdes: Európa egyik legnagyobb katolikus zarándokhelye. Szűz Mária tiszteletére emelt temploma van, a templom mellett lévő barlanghoz, ahol Mária megjelent és a forráshoz amely a barlang tövében ered az egész világról érkeznek zarándokok.

Nîmes: Római alapítású város. A turisták is a római emlékei miatt keresik fel. Idegenforgalmán kívül a szőlő és bortelemelése érdemel említést.

Montpellier: Egyetemi város, csúcstechnológiai kutatások központja. Legjelentősebb iparágai a vegy és elektronikai ipar.

Avignon: Katolikus püspöki székhely, a XIV. században a pápák székhelye is volt.

Marseilles: Az ország legnagyobb forgalmú kikötője található itt. Jelentős „kikötői iparral”. Főként a kőolajfinomítás, az erre települő vegyészet, valamint a vaskohászat és a gépgyártás kiemelkedő.

Aix-en-Provence: Egyetemi város, kulturális központ. A levendula termesztés központja. Jelentős az idegenforgalma is.

Toulon: Hadikikötő, jelentős hajóépítő és javító iparral.

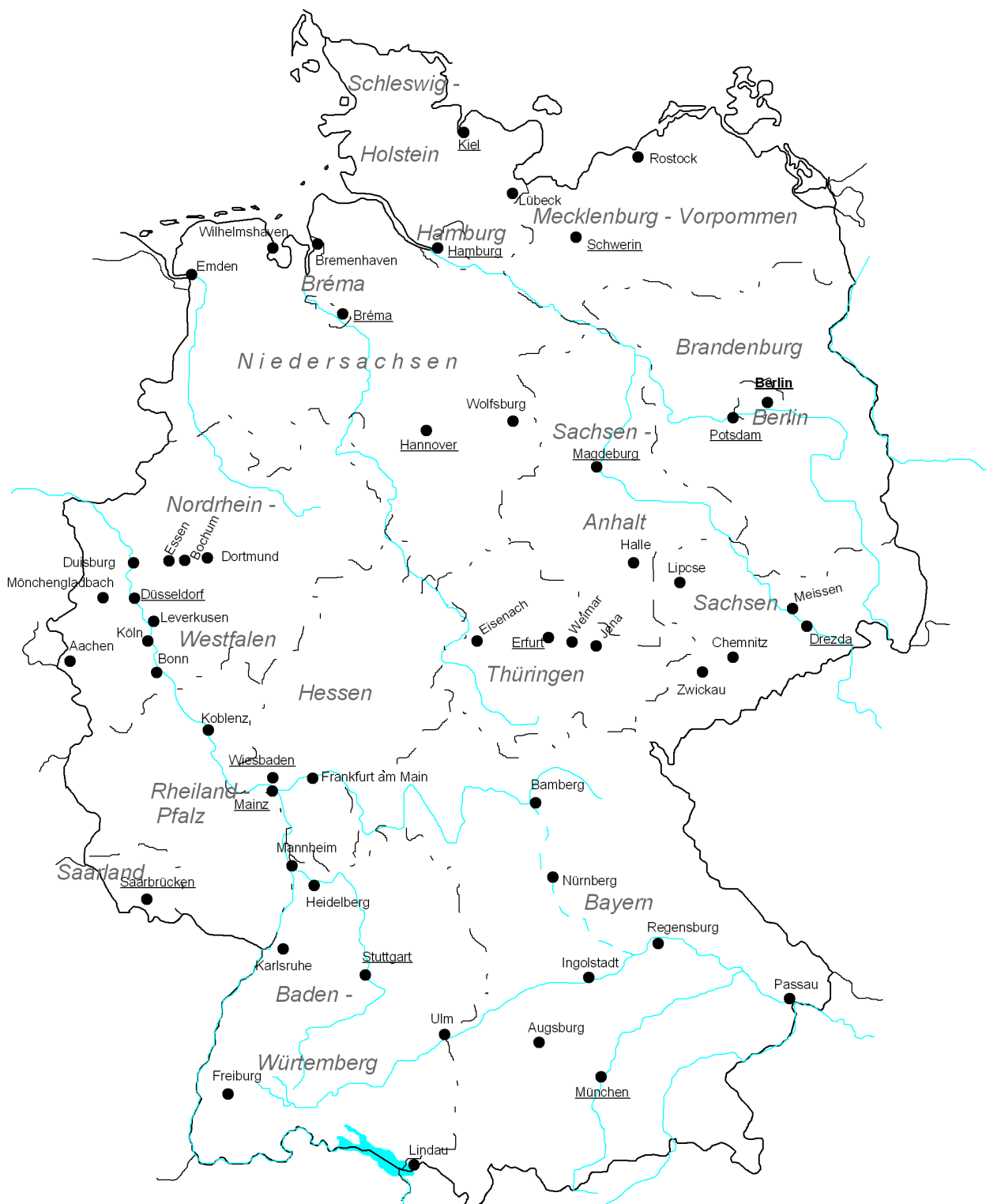
Cannes: A francia riviéra legismertebb városa, kiemelkedik filmfesztiváljával.

Nizza: Az olasz határ közelében fekvő település Cannes mellett a riviéra második legfontosabb idegenforgalmi központja.

Ajaccio: Korzika közigazgatási központja, ahol a hajójavítás és a halfeldolgozás adja az ipari bevételek jelentős részét.

Monaco: A kicsiny hercegség, vonzó a gazdag üzletemberek előtt, hiszen 0 %-os az adókulcsa, ezért sok tehetős ember telepszik le itt. Kaszinók, szállodák és vendéglátóhelyek jellemzik, ezek adják bevételeit is. Itt található a Francia Oceanográfiai Múzeum is.

Németország

A térképen az aláhúzott városok, tartományi székhelyek, amelyek egyben az adott tartomány közigazgatási központjai is.

Berlin: Az ország fővárosa, Közép-Európa legnagyobb városa. Majd 900 km² területen fekszik (Miskolc kb. 170 km², Budapest kb. 550 km²), 3,4 millió ember otthona.

Lakóinak jelentős része a szolgáltató szektorban dolgozik. Iparágai közül az elektronikai ipar emelkedik ki, amelynek legnagyobb képviselője a Siemens cég, nehéziparából a vasúti járművek gyártása a legfontosabb. Vegyipara is jelentős, főként gyógyszergyártása kiemelkedő, de rendkívül jelentős textil- és élelmiszeripara is.

A fejlett, magasan kvalifikált szaktudást igénylő precíziós iparágak közül a finommechanika, óragyártás és a már említett elektronikai ipar emelkedik ki. Berlin nem csak ipari nagyváros, fontos közlekedési csomópont is. Három repülőtere (Tegel, Tempelhof, Schönefeld), több nemzetközi szinten is jelentős vasútállomása van, több autópálya kiindulópontja a város. Hajózása is jelentős, hiszen csatornák kötik össze a környező nagyobb folyókkal és az Északi-tengerrel is.

Nem utolsósorban az ország kulturális és oktatási központja is, hiszen több egyeteme, főiskolája van, amelyek országos jelentőségűek, múzeuma, színháza több tucat van.

Emden: Németország legnyugatibb kikötője. Halászata és halfeldolgozása országos jelentőségű. Jelentős szerepe van az Északi-tengerről érkező földgáz feldolgozásában és a svéd vasérc fogadásában.

Wilhelmshaven: Az ország harmadik számú kikötője. Főként a kőolaj feldolgozás és az erre épülő vegyipar adja jelentőségét. Ez az egyik legnagyobb haditengerészeti támaszpont az országban.

Bréma: A legkisebb területű tartomány. Előkikötője Bremerhaven, amellyel együtt a második legforgalmasabb kikötőrendszert alkotják az országban. Jelentős a vaskohászata és gépgyártása. Az itt készült acél európa szerte kelendő termék. Széles spektrumú élelmiszeripara van, valamint egyre nagyobb teret kapnak a város életében a magasan kvalifikált munkaerőt igénylő iparágak. (Elektronikai ipar, optika)

Bremerhaven: Bréma kikötőivel együtt kb. 25 ezer hajó rakodik ki és be a kikötőkben évente (70/nap). Import nyersanyagokra települ az ipara is, amely elsősorban a szinesfémkohászat és a gépgyártást öleli fel. Jelentős az Északi-tengerből származó halak feldolgozása is, így fejlett a konzerv- és élelmiszeripara is.

Hamburg: A legnagyobb német kikötő, 110 millió tonna áru fordul meg itt évente. A legkedvezőbb fekvésű kikötő, az Elba 3 km széles és 12-15 méter mély Hamburgnál. Iparából kiemelkedik az import termékekre települt kohászat amelynek termékeit helyben doglozzák fel a hajó- és szerszámgépgyártásban.

Igazi nagyváros, kulturális központ, itt épült meg az ország első operaháza, tucatnyi színháza, múzeuma van. Itt található a Trópusi Betegségek Intézete is.

Kiel: A legnagyobb német hadikikötő, legfontosabb iparága a hadihajógyártás és a hajó javítás. Jelentős a halfeldolgozás és konzervipar, valamint a Skandináv államokból importált fa feldolgozásán alapuló papíripar.

Jelentőségét növeli, hogy 1665-ban alapított egyeteme van és közlekedésileg is fontos szerepet tölt be, hiszen itt kezdődik/ér véget a Kieli-csatorna amely az Északi- és a Balti-tengert köti össze.

Lübeck: Nagy múltú város. A Hansa szövetség egyik legjelentősebb tagja volt. Napjainkban Rostockkal együtt a Keleti-tenger legjelentősebb német kikötője. Jelentős vegyipara és vegyészete van. Jelentős még a hajógyártás és javítás valamint a tengerből fogott halra épülő élelmiszeripara.

Wolfsburg: A várost 1938-ban építették a legnagyobb üzemével a Volkswagen autógyárral együtt. A város legfőbb megélhetési forrása napjainkban is a „népautó”. A lakók vagy az autógyárban vagy valamely beszállítójánál dolgoznak. Ezen felül az egyetlen jelentős munkaerőt felvevő gazdasági ág a szolgáltatás.

Hannover: Tartományi székhely, közigazgatási központ. Jelentős kulturális, közlekedési és kereskedelmi központ. Számottevő nehéziparra, amelyből kiemelkedik az autó- és traktorgyártás. 2000-ben Hannoverben rendezték meg a világkiállítást, amely addig nem látott tömegeket vonzott a városba, jelentős idegenforgalmi bevételhez juttatva azt.

Essen: A Ruhr vidék legnagyobb városa. Kereskedelmi és kulturális központ. Iparából kiemelkedik a gépgyártás, ezen belül is nagy jelentősége van a mozdony-, vagon- és gépjárműgyártásnak. Fontos még hadiipara is.

Mülheim: Fejlett kereskedő város, ipara hosszú múltra tekint vissza. Legfontosabb iparága az elektrotechnika.

Duisburg: Kedvező földrajzi fekvésű település. Európa legnagyobb forgalmú belvízi kikötője. Ennek köszönhetően a legfontosabb kereskedelmi csomópont. A Ruhr-vidék termékei itt kerülnek hajókba és itt rakodják ki a nyersanyagokat is, amiket az itteni ipar dolgoz fel.

Bochum: Bányászati központ, hatalmas mennyiségű feketeszén van jelen a város környékén. Fontos felsőoktatási és kutatási központ. Legfontosabb ipari létesítménye az Opel autógyár.

- Dortmund:** Essen után a második legnépesebb település. Nehézipari központ, kiemelkedő iparágai az elektroacél gyártás és a alumínium kohászat. Élelmiszeriparából kiemelkedik a sörgyártás, amelynek 700 éves múltja van a városban.
- Düsseldorf:** Tartományi székhely, jelentős vasúti és közúti csomópont. A hadiipar fellegvára, autó- és hajógyártása az egyik legjelentősebb az országban.
- Wuppertal:** Az ország legnagyobb könnyűipari központja. A középkorig visszanyúló selyem- és gyapjúipara van, jelentős még a pamut ipar is.
- Köln:** 1 millió ember otthona, közlekedési csomópont és gazdasági központ. A X. században már egyeteme volt. Sokoldalú ipara van, amelyből kiemelkedik az élelmiszeriparhoz tartozó csokoládégyártás (Stollwerk), nehéziparában pedig a Ford autógyár foglalkoztatja a legtöbb munkást. Jelentős az idegenforgalma is, ezt elsősorban történelmi múltjának és gótikus dómjának köszönheti, amely méltán világhírű.
- Leverkusen:** Köln elővárosa, a Bayer gyógyszergyár székhelye, a város lakosságának nagyrésze „természetesen” a gyógyszeriparban dolgozik. Ezen felül jelen van a gépgyártás, amely főként a gyógyszer- és vegyipari gépek előállítására szakosodott.
- Bonn:** 1949-től kezdődően Nyugat-Németország, vagyis az NSZK fővárosa volt 1990-ig, az újraegyesülésig. A legnagyobb foglalkoztató a városban továbbra is az állam, több állami szervezet központja maradt itt. A közsféra mellett csak a szolgáltatásban dolgozók száma jelentős. Iparát az olajfinomítás és az olajvegyészet alkotja.
- Mönchengladbach:** Wuppertal után a második legnagyobb textilipari központ. Itt azonban jelentős mértékben jelen van a gépgyártás is, amely a textilipar számára szállít gépeket.
- Aachen:** Jelentős a barnaszénbányászata, textil- és vegyipara említésre méltó. A középkorban a német királyok koronázó városa volt. Óvárosa jelentős idegenforgalmat vonz.
- Koblenz:** Kereskedelmi központ. Iparából a pezsgő és likőrkészítés emelkedik ki.
- Mainz:** Tartományi székhely, közigazgatási központ. 1475-től egyeteme van, amely jelentős kutató fejlesztő központtá emeli a várost. Guttenberg itt nyomtatta ki első könyvét. Idegenforgalma rendkívül jelentős, ezt elsősorban a Rajna festői szurdokainak és a folyó partján sorakozó szőlőknek köszönheti.
- Saarbrücken:** Egykor virágzó bányász és kohász városka volt, mára ezek az iparágak szinte teljesen eltűntek. Helyüket a vegyipar és az egyre gyorsabban fejlődő élelmiszeripar vették át. A város Saarland tartomány székhelye, közigazgatási és oktatási központja.

Wiesbaden: Az ország legnagyobb gyógyidegenforgalmi központja. Két tucat hőforrása van, amelyekre gyógyfürdői épülnek. Iparából az országos jelentőségű könyvnyomtatás és pezsgőgyártás emelkedik ki.

Frankfurt am Main: Európa egyik legnagyobb kereskedelmi, tőzsdei, gazdasági, pénzügyi központja. Kulturális központ is, könyvnyomtatása és kiadása nagy múltra tekintenek vissza. Tudományos és egyetemi központ. Világszínvonalú és jelentőségű könnyűvegyipara, elsősorban a fotokémia és gyógyszeripar. Gépiparából az autó- és mozdonygyártás emelkedik ki.

Közlekedési csomópont, jelentős a vasúti, közúti forgalma is és a csővezetékeken érkező áruk mennyisége is számottevő, azonban legfontosabb a repülőtere, amely a legforgalmasabb Európában.

München: Bajorország fővárosa, igazi nagyváros, 1,2 millió lakosa van. Kereskedelmi, kulturális, közigazgatási és pénzügyi központ. Ipari üzemei jelentős része a várostól északra található Euro-Industria parkba települt. Több híres nagyvállalatnak van itt a székhelye. Többek között az autó- és motoriparban tevékenykedő BMW, az elektrotechnikai iparban és mozdonygyártásban számottevő Siemens, valamint a repülő- és rakétagyártó Messerschmitt-művek.

Bajorország kulturális és oktatási központja, híres egyeteme, múzeumai, színházai vannak. A legtöbb turistát vonzó eseménye az Oktoberfest. Fontos iparága még az élelmiszeripar, azon belül is az egyik legjelentősebb a sörfőzés.

Augsburg: Az európai kereskedelem középkori központja. Napjainkban jelentős iparváros, legfontosabb iparágai a textilipar, gépgyártás, elsősorban a textiliparigépek gyártása, valamint az élelmiszeripar, amely elsősorban a gabonafélék feldolgozását jelenti.

Regensburg: Közelében ágazik ki a Duna-Majna csatorna a Dunából, ennek köszönhetően fontos közlekedési csomópont, jelentős folyami kikötő. Jelentős iparágai a folyamihajó-gyártás valamint a vegy- és élelmiszeripar.

Idegenforgalma is kiemelkedő, hiszen műemlékekben rendkívül gazdag középkori városmagja van. Kulturális és oktatási központ is és katolikus érseki székhely.

Ingolstadt: Jelentős iparágai közé tartozik a vegyészet, amely a csővezetéken érkező kőolajat dolgozza fel, ettől is jelentősebb autógyártása. Az egyik legnagyobb német autógyártó cég (Audi) központja.

Bamberg: Jelentőségét az adja, hogy a Duna-Majna csatorna a városka mellett éri el a Majnát, ezzel a Fekete- és az Északi-tenger közötti hajózóút fontos állomása a település. Iparára a magasan kvalifikált munkaerőt igénylő elektronikaiipar a jellemző.

Nürnberg: Közlekedési csomópont, kereskedelmi központ. Iparára a gépgyártás, elektronikai ipar és az optika jellemző. Kiemelkedő iparága az élelmiszeripar, amelynek két legfontosabb terméke a sör és a mézkalács.

Karlsruhe: Az egyik legnagyobb közlekedési csomópont, több fontos autótú és vasútvonal metszéspontja van a város közelében. Ennek köszönhetően a legtöbben a szolgáltatásban dolgoznak.

Ipara sokszínű, megtalálható a vegyipar több ága, kezdve a kőolajfinomítástól a gyógyszerészetten át a műanyagiparig. De fontos a nehézipara is, a gépgyártás, elektronika is fontos, irodagépgyártása viszont országos jelentőségű.

Fontos kulturális és oktatási központ, több felsőoktatási intézménye is van és olyan szervezeteknek ad otthont, mint a német Központi Atommagkutató Intézet.

Freiburg: Több évszázados múltra visszatekintő kereskedelmi központ, egyetemi város. Jelentős textilipara van, de a legfontosabb a papír- és faipar, amelyeken belül olyan különleges iparágak is megtalálhatóak, mint a játék-, óra- és hangszerkészítés.

Mannheim: Ludwigshavennel összenőtt település. A két város a Rajna két partján egymással szemben helyezkedik el (mint Buda és Pest az egyesítés előtt). Fő iparága a vegyipar, amely a csővezetéken érkező olajra támaszkodik. Jelentős még az élelmiszeripar és a mezőgazdasági gépgyártás is.

Heidelberg: Híres egyetemi város, már 1386-óta van egyeteme. Jelentős közlekedési csomópont, fontos folyami kikötő, közúti és vasúti csomópont. Rengeteg turista keresi fel, egyrészt műemlékekben gazdag óvárosa miatt, amely megszámlálhatatlan barokk műemlékkel tarkított. Másik ok a történelemben betöltött szerepe, hiszen az 1600-as években a reformáció egyik központja volt.

Stuttgart: Tartományi székhely, közigazgatási központ. Napjainkban szinte csak a fejlett, magas szaktudást igénylő iparágak jellemzik. Kiemelkedik az autógyártás a Mercedes és a Porsche cég központja található a városban. De az elektronikai ipar világviszonylatban is egyik legnagyobb szereplője a Bosh cég székhelye is itt található.

Rostock: A Hanza kereskedelem egyik legnagyobb kikötője és központja volt. Kikötője ma is jelentős, kereskedelmi szerepköre pedig a volt NDK-s városok közül Berlin után a második legjelentősebb. Egyetemi város 1419-óta van egyeteme, turisztikai központ. Iparából a halászat a hajógyártás és javítás emelkedik ki.

Schwerin: Tartományi központ. Közigazgatási funkciója mellett, csak élelmiszeripara érdemel említést, amely a környéken termelt nyersanyagokat dolgozza fel.

Legfontosabb talán cukorgyára, amely a környező földeken termelt cukorrépat dolgozza fel.

Magdeburg: Tartományi központ. Az Elba legnagyobb belvízi kikötője. Fő iparágai a vegyipar és a gépgyártás, természetesen a folyamihajógyártás és javítás az egyik húzóágazat a városban.

Potsdam: Brandenburg tartomány székhelye. Jelentős idegenforgalmi központ. Közigazgatási funkciója mellett egyéb iparágai eltörpülnek, lakói főként a szomszédos Berlinben az ország fővárosában találnak munkát.

Erfurt: Közigazgatási központ, tartományi székhely. Folyamatosan fejlődő város, egyre nagyobb szerepe van a kereskedelemben és az iparban. Legfontosabb termékei a rádiók, televíziók, de fontos az élelmiszeripara és a mezőgazdasági gépgyártása is. 1392 óta működő egyeteme teszi kiemelkedő oktatási és kutatási központtá.

Weimar: A XVIII-XIX. században az egyik legjelentősebb európai kulturális központ volt. Olyan emberek alkottak itt, mint Goethe, Schiller, Liszt vagy Strauss. Napjainkban is a kulturális élet egyik központja, hagyományainak köszönhetően jelentős az idegenforgalma is.

Iparára a mezőgazdaság jellemző, fontos a gabona- és a cukorrépafeldolgozás.

Jéna: Finommechanikai- és optikaiipara jelentős, itt alakult meg a világhírű Zeiss művek. Optikai iparánál csak üvegyártása híresebb, a hőálló „jénai” a föld minden táján jelen van.

A XX. Század második felében egy új iparág a gyógyszergyártás is megjelenik a városban.

Eisenach: Autógyártó központ, a szocializmus éveiben a Wartburg gépkocsikat gyártották a városban, napjainkban a legnagyobb Opel gyár található itt.

Halle: Jelentős sóbányász és kereskedő város. Jelentős vegyipara van. Fontos oktatási és közlekedési csomópont.

Lipcse: Az első német vasútvonal kiindulópontja (1839 Lipcse-Drezda). Iparára olyan tevékenységek jellemzőek, mint a könyvnyomtatás, szőrmekészítés és kereskedelem. Egyre több bank és biztosító valamint országos médiák központja.

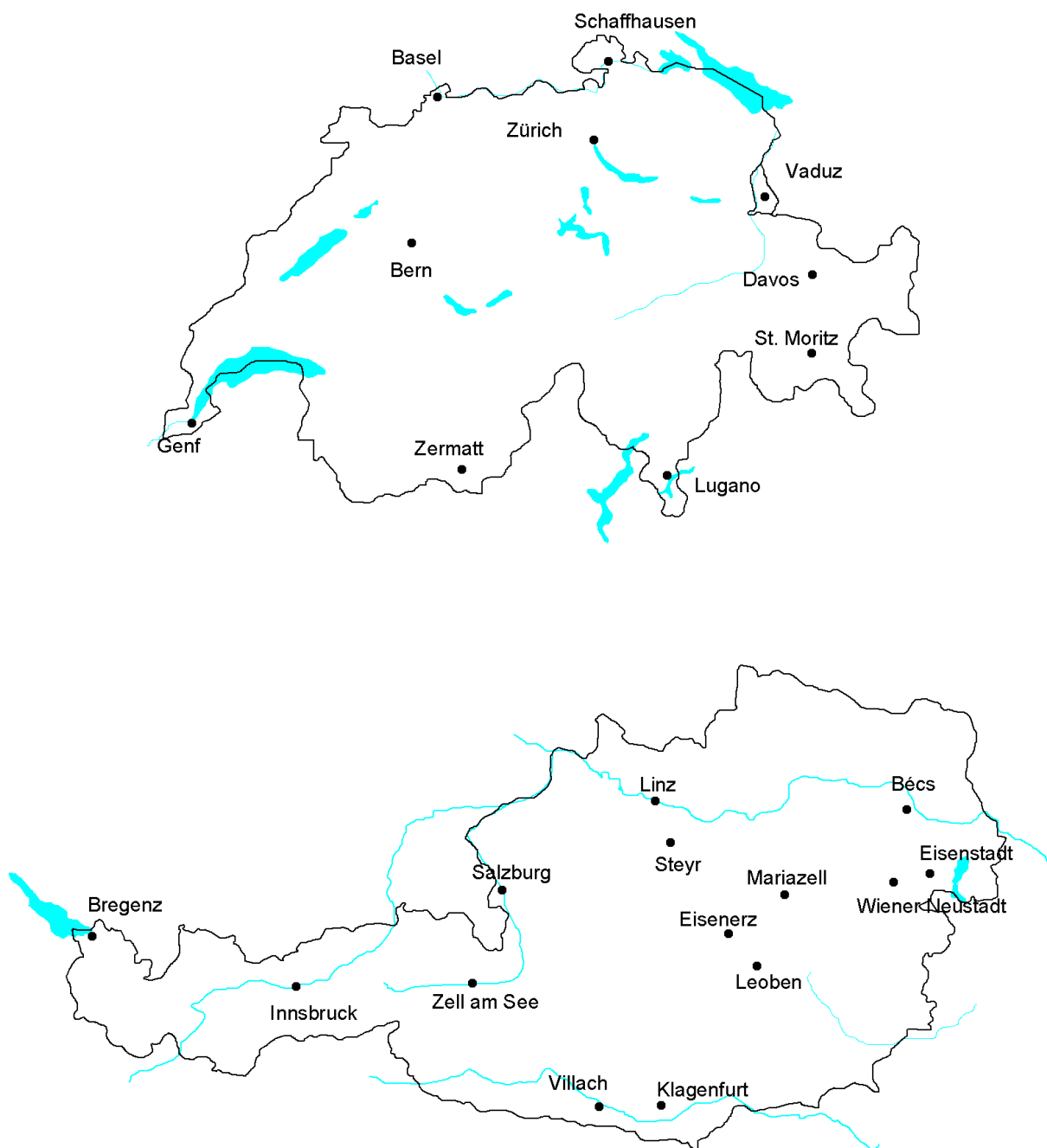
Chemnitz: A volt NDK legnagyobb textilipari központja, ezen felül textilgépgyártása érdemel említést.

Meissen: 1710-ben a környék kaolinjára telepítettek porcelángyárat, amely azóta is a fő üzeme a városkának, az itt készült porcelán azóta világhírré tett szert.

Drezda: Jelentős kulturális és idegenforgalmi központ. Közép-Európa legnagyobb képtára egy csodálatos barokk kastélyban a Zwingerben kapott helyet, amely mellett számos múzeum és barokk épület vonzza a turistákat.

Fontos vasúti csomópont és ipari központ is. Iparára a szaktudást igénylő ágazatok a jellemzőek, mint az elektronika, optika és fotóipar valamint a gyógyszeripar. De a VW egyik legnagyobb összeszerelő üzeme is itt kapott helyet, amelynek szakemberbázisát az 1828-ban alapított Drezdai Műszaki Egyetem adja.

Ausztria és Svájc

Ausztria:

Bécs: Rendkívül jelentős közlekedési és kereskedelmi csomópont. Az ország oktatási –első egyetemét 1365-ben alapították- és kulturális központja. A legjelentősebb pénzügyi központ is egyben. Jelentős szerepe van a nemzetközi életben is, ezt főként annak köszönheti, hogy itt található a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség és az OPEC központja, valamint több ENSZ intézmény székhelye is.

Nehéziparát a nagy szaktudást igénylő iparágak határozzák meg, mint az elektronika, finommechanika, vagy a vegyiparából kiemelkedő gyógyszergyártás. A legjelentősebb vállalatok a Sandoz, GM, Sony, Philips, Siemens.

Jelentős könnyűipara is, amelyből fa-, papír- és bútorigara valamint sokoldalú élelmiszeripara emelkedik ki.

Jelentős az idegenforgalma, amelyet többek között zenei múltjának, neves operabájljának a Stephansdomnak, a Schönbrunnak vagy a Mariahilferstrasse-nek köszönhet.

Innsbruck: Fontos közlekedési csomópont. (Olaszország-Svájc-Németország). Idegenforgalmi és oktatási központ, szmtalan műemléke van. Téli sport központ, kétszer rendeztek itt téli olimpiát is (1964, 1976).

Bregenz: Hosszú múltra visszatekintő textilipari központ, napjainkban olyan modern iparágakkal, mint a gépgyártás, különösképpen a háztartási gépek gyártása. Igazi idegenforgalmi központ, a Bodeni-tó és az Alpok adta lehetőségeket télen nyáron ki tudja aknázni a város.

Salzburg: Országos jelentőségű vegyipara a közelben bányászott sóra települt. Országos jelentőségű még elektronikai ipara is. Elsősorban azonban kulturális központ, Mozart szülővárosa.

Zell am See: A Salzach folyó felső folyása mentén található, az ország belsejének egyik legjelentősebb idegenforgalmi központja.

Klagenfurt: Elsősorban a környező területek termékeit dolgozza fel, mezőgazdasági és élelmiszeripara. Nehézipara e két iparághoz gyárt eszközöket, gépeket. Jelentős az idegenforgalma is, amelyet elsősorban a karintiai tóvidéknek köszönhet.

Eisenerz: A barnaszén és a vasérc bányászat központja.

Graz: Ausztria második legnagyobb városa. Rendkívül fejlett és sokoldalú gépipara van, amely olyan nagyvállalatokat szolgál ki mint a Daimler vagy a GM. Fekvéséből adódóan jelentős a fa- és papíriipara, de jelentős a textil és élelmiszeripara is.

Linz: Az ország legfontosabb dunai kikötője, fontos közlekedési csomópont. A legsokoldalúbb ipara van, megtalálható itt a nehézipar szinte minden ága az acélgyártástól a gépgyártáson át a hajógyártásig. Jelentős műtrágyagyártása amely nem csak az országot szolgálja ki hanem exportra is jut belőle.

Wiener Neustadt: Gépipari központ valamint a közép-európai természettudományos kutatások gyorsan fejlődő központja.

Eisenstadt: Az egykori magyar terület központja. Ma Burgenland néven Ausztria tartománya. Mindössze 11 ezer fős kisváros, ipara csupán a mezőgazdaságra korlátozódik.

Svájc:

Bern: Svájc fővárosa. Iparára a hagyományos iparágak jellemzőek, mint a csokoládé, sajt és papír készítés. De jelen vannak olyan fejlett iparágak, mint a precíziós műszergyártás és a gyógyszerkészítés.

Zürich: Az ország legiparosodottabb egyben legnagyobb városa. Nemzetközileg is az egyik legjelentősebb kereskedelmi, pénzügyi központ. Nem csak pénzügyi, de oktatási és kulturális központ is, legjelentősebb a műszaki egyeteme. Az itt végzetteket széles spektrumú ipara szippantja fel. Jelentősebb iparágak a városban a gépgyártás, ezen belül a textilipari gépek gyártása, valamint a mikroelektronika. Nem csak a nehézipar hanem a könnyűipar is meglehetősen fejlett, főként az élelmiszer és textilipar a két húzó ágazat. Fontos szerepet tölt be a közlekedésben is. Jelentős közúti és vasúti csomópont, valamint itt található az ország legnagyobb repülőtere is.

Schaffhausen: Nagy tradíciókkal rendelkező óragyártó település. Napjainkban azonban alumíniumkohászatával és acéliparával tűnik ki. E két ipara a Rajnára telepített vízierőmű adta energiát használja fel.

Luzern: Élelmiszer és selyemipara jelentős. Sokkal fontosabb azonban az idegenforgalma, amely több tucat szállodát éltet a városkában.

Lausanne: Jelentős közlekedési csomópont, iparából a csokoládé- és a sörgyártás emelkedik ki. A francia anyanyelvű svájciak kulturális és oktatási központja.

Genf: A tradicionális iparágak töltik be a vezető szerepet a városka iparában, mint az óra és ékszergyártás. Idegenforgalma kimagasló, amelyre szállodák települtek, klímája miatt a gyógyüdülők is jelen vannak.

Genf igazi világváros, több tucat nemzetközi szervezet székhelye található a városban és ez adja rangját is. Néhány szervezet a sok közül: Nemzetközi Vöröskereszt, Egészségügyi világszervezet és az Egyházak világtanácsa.

Basel: Oktatási központ a legrégebbi svájci egyetemnek ad otthont. Jelentős közlekedési csomópont, Svájc egyetlen folyami kikötője. A hajókon illetve vezetékeken érkező nyersanyagokra épül világhírű gyógyszeripara van. Jelentős még a fa- és textilipar is.

Lugano: A legdélebben fekvő svájci város, az itt élők a fa és élelmiszeriparban találnak megélhetést. De „természetesen” az idegenforgalom is rendkívül jelentős a térségben.

St. Moritz: Gyógyüdülőhely és az egyik legjelentősebb téli sportközpont.

Davos: Gyógyüdülőhely és az egyik legjelentősebb téli sportközpont.

Zermatt: Szintén jelentős idegenforgalmat lebonyolító település a Matterhorn lábánál.

Lichtenstein:

Vaduz: Lichtenstein fővárosa. Legjelentősebb bevétele az idegenforgalomból adódik.

Rendkívül kedvező fekvése van, ugyanis a Bécs-Párizs vasútvonal keresztülhalad az országon. Ipára főként exportra termel, elsősorban gyógyszert, orvosi műszereket. A legjelentősebb kiviteli cikke azonban a műfogsor.

Spanyolország és Portugália

Spanyolország:

Madrid: Az ország fővárosa, közigazgatási, kulturális és oktatási központ. Közlekedési csomópont, az út és vasúthálózat középpontja. Az egyik legjelentősebb kereskedelmi és pénzügyi központ. Ipara rendkívül sokszínű, a vezető szerep a nehéz iparé elsősorban a gépgyártás, ezen belül az autó- és autóalkatrészgyártás valamint a nagy szaktudást igénylő elektronikai ipar a meghatározó. Jelen van még a vegyipar és az ezen alapuló textilipar is. A környéken termelt gabonát és cukorrépat mezőgazdasági ipara dolgozza fel.

Valladolid: Kasztília legjelentősebb városa. Iparából az élelmiszeripar és az újonnan települt alumíniumkohászat valamint gépkocsigyártás emelkedik ki. Kulturális és 1346-ban alapított egyeteme révén oktatási központ is.

- Salamanca:** Ipara a környék gabonáját feldolgozó mezőgazdasági iparra korlátozódik. Jelentőségét 1218-ban alapított egyeteme adja.
- Toledo:** A középkorban Spanyolország fővárosa volt. Meghatározó iparága az acélipar. Jelentős idegenforgalmi központ, amelyet történelmi emlékeinek köszönhet. Kulturális és egyházi központ is egyben.
- La Coruna:** A hajóépítés és javítás dominál nehéziparában, valamint a klasszikus kikötői iparágak, mint a kőolajfinomítás és a halfeldolgozás. Ezeken felül behozott nyersanyagból fejlődő alumíniumkohászata is van.
- Santiago:** Galícia közigazgatási központja, kulturális és egyházi központ. Jelentős zarándokhely, a városban található Szent Jakab sírja.
- Gijon:** Jelentős kikötőváros, kohászata gépgyártása és vegyipara van, amely iparágak behozott nyersanyagokra épülnek.
- Oviedo:** Asztúria régió központja, közigazgatási, kulturális és oktatási szerepköre jelentős. Fejlett cement és alumínium ipara, környékén jelentős mennyiségű feketeköszentet bányásznak.
- Santander:** A többi kikötőhöz hasonlóan jelentős kohászata, vegyipara és halfeldolgozása. Jelentős az idegenforgalma is, amelyet egyrészt tengerpartjának, másrészt a közeli Altamira barlangnak köszönhet.
- Bilbao:** A kikötői iparágak mellett, jelentős az autógyártás is. A város gyorsan fejlődő pénzügyi és idegenforgalmi központ.
- Vitoria:** Baszk föld központja. Közigazgatási szerepköre van. Jelentős iparágai a fafeldolgozás és bútóipar valamint az autógyártás.
- Pamplona:** A város nehézipara a környéken bányászott magnezitre épül, amelyből mágneseket állítanak elő. Iparára a fa-, bútó- és papíripar sokkal jellemzőbb. Navarra tartomány székhelye, közigazgatási központja. Idegenforgalma főként nyáron jelentős, elsősorban a minden év júliusában megrendezendő bikafuttatás vonz rendkívül sok látogatót.
- Zaragoza:** Aragónia központja a sokoldalú ipari nagyváros. Főként cement, üveg és élelmiszeripara jelentős, de a fafeldolgozás és papíripar is kiemelkedő. Itt van a SEAT autógyár központja és egyik legjelentősebb üzeme is.
- Barcelona:** A legnagyobb autonómiát élvező tartomány, Katalónia székhelye. Az ország legjelentősebb kikötővárosa. Ipara szélesspektrumú, kiemelkednek belőle a kikötői iparágak, a járműgyártás és javítás (vasúti, közúti, vízi, légi), a vegyészet és a textilipar.

Jelentős oktatási és kutatási központ. Idegenforgalma is jelentős, belvárosát Gaudi munkái díszítik amik messziről vonzzák a turistákat.

Barcelona adott otthont az 1992-es olimpiának.

Valencia: Egykori kereskedőváros, napjainkban azonban a nehézipar dominál, azon belül is a vaskohászat, gépgyártás és a kikötői iparágak közül jelen van a vegyipar, hajógyártás és javítás valamint a halfeldolgozás. Valencia tartományi központja.

Murcia: Az azonos nevű tartomány központja. Főként növénytermesztésével emelkedik ki. Jelentős a citrusfélék és a zöldség termelése.

Sevilla: Andalúzia közigazgatási központja. Rangos egyetemi város, kulturális és idegenforgalmi központ. Több építészeti emléke is van amelyek turistákat hoznak a városba. Ilyen többek között az Alcazar. Itt játszódik Mozart: Figaro házasság és Bizet: Carmen című operája.

Iparában a textil-, az élelmiszer- és a gépipar a legjelentősebbek.

Cordoba: A kohászat és elektronika a legfontosabb iparágai. Jelentős idegenforgalma a mór emlékeknek köszönhető. A La Mesquita mecset ma katolikus székesegyház.

Granada: Ipara a mezőgazdaságra szorítkozik. Jelentőségét Andalúzia többi városához hasonlóan a turisták adják, akik a mór emlékei miatt keresik fel. Legismertebb épülete az Alhambra.

Malaga: Élelmiszer és fémipara jelentős. Kedvelt üdülőhely, jelentős gyógyidegenforgalmat is lebonyolító település.

Cadiz: A kikötői iparágak dominálnak, amelyeket az auógyártás és a szúrazföldön megtermelt növények feldolgozásán alapuló élelmiszeripar egészít ki.

Mallorca: A Baleár szigetek központja, az idegenforgalom mellett csak minimális élelmiszeripar van jelen a városkában.

Las Palmas: Jelentős tengeri központ. Az atlanti hajózási útvonal mellett fekszik, kikötője vámmentes. Idegenforgalma is jelentős, valamint közigazgatási szerepköre, hiszen a Kanári-szigetek központja.

Tenerife: A Kanári-szigetek második legjelentősebb városa, jelentős idegenforgalommal és illegális bevándorlással.

Ceuta, Melilla: Marokkó északi partvidékén található két spanyol városka. Jövőjük bizonytalan, hiszem Marokkó magáénak szeretné őket.

Portugália:

Lisabon: Az ország fővárosa. Kereskedelmi, ipari és turisztikai központ. Széles spektrumú ipara van. A fémfeldolgozás az ipar vezető ágazata, valamint a fémiparon alapuló hajó- és gépgyártás.

Setubal: Konzervipara jelentős, kiemelkedő olivaolaj- és só termelése van.

Coimbra: Mezőgazdasági és közigazgatási központ. A legnagyobb parafa termő terület központja. Kiemelkedik termékei közül a citrusfélék termelése.

Porto: Jól fejlett kikötői ipara van, amelyet textil és ruházati iparral egészít ki. Itt található az ország legnagyobb konzervgyára is. Kiemelkedő szőlő és bortermelése is, ez utóbbi világhírű termékeket készít.

Olaszország és Görögország

Olaszország:

Róma: Az ország fővárosa. Kulturális, oktatási és kutatási központ. Az út és vasúthálózat középpontja. Fejlett nagyváros, mindenféle ipar megtalálható itt, kiemelkedik az élelmiszeripar, a gépgyártás valamint a textilipar.

A város nem csak olasz intézményeknek ad otthont, hanem nemzetközi szervezeteknek is. Ilyen a FAO az élelmezési világszervezet.

Igazi jelentőségét az idegenforgalom adja, amely télen nyáron jelentős. Számtalan ókori és középkori emléke van. (Colosseum, Forum Romanum, Angyalvár stb.)

A város szívében található a Vatikán, amely külön állam. A katolikus egyház központja, a Szent Péter tér a Szent Péter bazilikával, valamint a világhírű Vatikáni múzeum is itt található.

Milánó: Észak-Olaszország legjelentősebb városa. Az olasz ipari termelés központja.

Legjelentősebb iparágai a vaskohászat és a gépgyártás, amelyből kiemelkedik a gépjárműgyártás, a vegy- és textilipar is országos jelentőségű. A vegyipar a Pó mentén bányászott hatalmas mennyiségű földgázra települt. Több neves ruházati cég székhelye, mint a Prada vagy a Gucci. Nem csak a híres és drága ruhák otthona, hanem a luxus minden képviselője jelen van, mint pl. a Bulgari.

Ipara mellett rendkívül jelentős az idegenforgalma is amelyet főként operájának a Scalának valamint római katolikus katedrálisának a milánói dómnak köszönheti.

Ipari tömörülését és az ide látogató turisták tömegét a jelentős helyi élelmiszeripar látja el.

Cremona: Milánó vonzáskörzetébe tartozik a város, amely hangszerkészítéséről lett világhírű. Itt készítik a Stradivari hegedűket.

Monza: Milánótól északra található, autóipara és legendás versenypályája teszi híressé, a longobard királyok korábbi koronázó városát.

Como: A Como-i tó partján fekvő település napjainkban idegenforgalmáról nevezetes, a középkorban a kőfaragók és a selyemipar jelentős központja volt.

Brescia: A vásárvonalon fekvő fontos kereskedőváros volt, napjainkban legfontosabb iparága a gépjárműalkatrész gyártás és az idegenforgalom.

Bergamo: Bresciahoz hasonlóan kereskedő város volt, itt a kohászat telepedett le, valamint a textilipar a meghatározó iparág.

Torino: Közigazgatási központ, tervezett város, ennek köszönheti sakktábla alaprajzát. Legfontosabb iparágai a vaskohászat és a gépgyártás, ezen belül kiemelkedik az autógyártás, amelynek legjelentősebb vállalata a FIAT. Jelentős még a repülőgép

alkatrész gyártás, valamint a magasan kvalifikált szaktudást igénylő iparágak, a legnevesebb képviselője ennek az ágazatnak az Olivetti.

Jelentős a textil- és vegyipara is. A vegyipar Milánóhoz hasonlóan a közelben felszínre hozott földgázra települt.

Közelében a gabonanövényeken kívül jelentős szőlő ültetvények találhatóak.

Genova: Közigazgatási központ, az ország legjelentősebb kikötővárosa. Iparában gyakorlatilag minden megtalálható. Legjelentősebb iparágai a vaskohászat, gépgyártás, ez utóbbin belül jelentős a hajó javítás és gyártás, ezeken felül a Pó-síkságon bányászott földgáz jelentős export kikötője és a nyersanyagra települt vegyészet egyik fontos városa. A földgáz mellett természetesen import kőolajat is feldolgoz finomítóiban.

Trieszt: Az Adria legforgalmasabb kikötője, jelentős olajfinomítással és nehéziparral, amely legfőképpen a hajó javítást és gyártást jelenti valamint jelentékeny élelmiszeriparral. Főként hal és tengeri élőlények feldolgozása.

Verona: Nem iparáról híres, de fontos a kőolaj finomítás az erre épülő vegyipar, valamint az alumíniumkohászat. Hagyományos iparágai közül az üvegyártás valamint a gondola készítés emelkedik ki.

A város jelentős idegenforgalmi centrum, világhírű csatornája –Canal Grande–, és a Szent Márk tér világszerte ismert és kedvelt célpontok.

Padova: Az élelmiszeripar egyik legjelentősebb központja. Jelentős a malomipar és a cukorgyártás. Oktatási központ, már a középkor óta híres egyetemmel büszkélkedhet.

Verona: A fémiparon kívül ami elsősorban a hulladékvas feldolgozását jelenti, jelentős az élelmiszer és a bútorigara is. A középkorban jelentős kereskedő város volt. Napjainkban fontos közúti és vasúti csomópont.

Vicenza: Szintén egykori kereskedő város, amely napjainkban textil és bőriparával emelkedik ki környezetéből.

Bologna: Gépipara, textil és ruházati ipara emelkedik ki valamint sokoldalú mezőgazdasága is van, fontos a gabonanövények termesztése valamint a gyümölcs és cukorrépa termelés.

Ezen felül az egyik legnagyobb oktatási központ, itt található az egyik legrégebbi európai egyetem, 1088-óta működik.

Parma: Az élelmiszeripar kiemelkedő központja. Legfontosabb a tejipar és a tejből készült termékek készítése. A sajtgyártás történelmi múltra nyúlik vissza és az egyik

legjelentősebb Európában. Emellett a tenyészállatok tartása és feldolgozása is világhírű (pármai sonka).

Modena: Egyetlen jelentős iparága az autógyártás. Itt található a Ferrari cég központja.

Ravenna: Fontos kikötőváros. A kőolaj és földgáz feldolgozásával, valamint az ezekre épülő vegyiparral emelkedik ki az olasz városok sorából.

Jeletős turista forgalmat is vonz bizánci emlékekben gazdag belvárosa.

Firenze: Iparágai közül a gépipar emelkedik, valamint a mezőgazdaságra támaszkodó bőr és cipőipar és a gyümölcs valamint zöldség termesztés. Belvárosa jelentős idegenforgalmi vonzerőt képez, amelyet reneszánsz belvárosának köszönhet. Legjelentősebb épületei a Dóm és a Harangtorony valamint az Uffizi képtár, amely az egyik leghíresebb a világon.

Pisa: Kikötőjében főként import kőolajat és fémet dolgoznak fel. Jelentős a halászat és a halfeldolgozás. A konzervipar a város kiemelkedő iparága. Idegenfogalmát Dómjának, Keresztelőkápolnájának és a híres Pisai ferde toronynak köszönheti. Az épület együttes a közelben bányászott carrarai márványból épült, amely bányának a középkorban jelentős gazdasági súlya volt.

Perugia: Hagyományos kereskedelmi központ. Jelentős a dohánytermesztése és feldolgozása valamint az idegenforgalma amit a közelben található Assisinek köszönhet. Itt született Szent Ferenc, így a római katolikusok egyik jelentős zarándok városa.

Pescara: Vegyipara a legjelentősebb, ezenfelül kiemelkedik kézművessége, amely elsősorban a kerámiaipart jelenti. Nem utolsó sorban jelentős fürdőhely is.

Bari: Fém és vegyipara jelentős. A város és környéke a kedvelt partraszálló helye a Balkán félsziget illegális menekültjeinek.

Lecce: Főként a kis és középvállalatok telepedtek le itt. Az itt jelenlevő cégek dohányból, olajbogyóból és szőlőből készült termékeket készítenek és ezekkel kereskednek.

Nápoly: Az ország harmadik legnépesebb városa. Jelentős ipari agglomerációval. Kiemelkedő iparágai a kohászat, gépgyártás, vegy- és textilipar. Élelmiszeripara is jelentős főként a gyümölcs és zöldségtermesztés, valamint a szőlő és bortermelés. Kiemelkedő idegenforgalmi központ is, a közeli Vezúv valamint a vulkán lábánál fekvő Pompei városa világszerte híres a turisták körében.

Reggio di Calabria: Jelentős élelmiszeripari központ, azonban sokkal fontosabb közlekedési szerepe, hiszen a Szicíliaba irányuló komphajóforgalom innen indul és ide érkezik.

Messina: Reggio di Calabriával szemben fekszik Szicíliában, a félszigetről érkező komphajók kikötője. Iparából olajfinomítója emelkedik ki, amely mellett jelentős idegenforgalmi központ is.

Catania: Kereskedelmi központ, jelentős az élelmiszeripara, amely mellett fémipara, vegyipara és textilipara jelentős.

Siracusa: Kőolajfinomítása és az erre épülő vegyipara kiemelkedő. Mezőgazdaságában kiemelkedik az olajbogyó és gyümölcs termesztés. Idegenforgalma is jelentős.

Palermo: Szicília igazgatási és kulturális központja, iparában kiemelkedik az élelmiszeripar és a gépgyártás.

Cagliari: Szardínia legjelentősebb városa, főként gyümölcstermesztése és halászata jelentős, de jelen van kikötőjében a kőolajfinomítás is.

San Marino: Kicsiny városállam Olaszországba ékelődve. Ipara nem jelentős, idegenforgalma meghatározó. Európa legrégebbi köztársasága, 1263-óta van alkotmánya.

Málta:

Valetta: Sem a város sem az ország ipari termelése nem jelentős. A hajójavításon és a halászaton kívül más ipari tevékenység nincs jelen Máltán. Két fő bevételi forrása a turizmusból és az olcsózászlós hajók flottájából származik.

Görögország:

Athén: Az ország fővárosa, kiemelkedő ipari központja. Főként gépgyártása és vegyipara, valamint ez utóbbira épülő textilipara jelentős, de kiemelkedő élelmiszeripara is. Kiemelkedő az idegenforgalma, itt található az Akropolisz is, amely a legkedveltebb turista célpont. Kétszer rendeztek itt újkori Olimpiát, 1896-ban az elsőt és 2004-ben a másodikat.

Píreusz: Athén és agglomerációjának előkikötője, itt bonyolódik a térség személy és áruforgalma.

Pátra: Jelentős kereskedelmi és halászkikötő a Korinthoszi-öböl bejáratánál. Főként az élelmiszer és textilipara jelentős. De a kőolajfinomítás és a vegyipar is jelentős a város térségében.

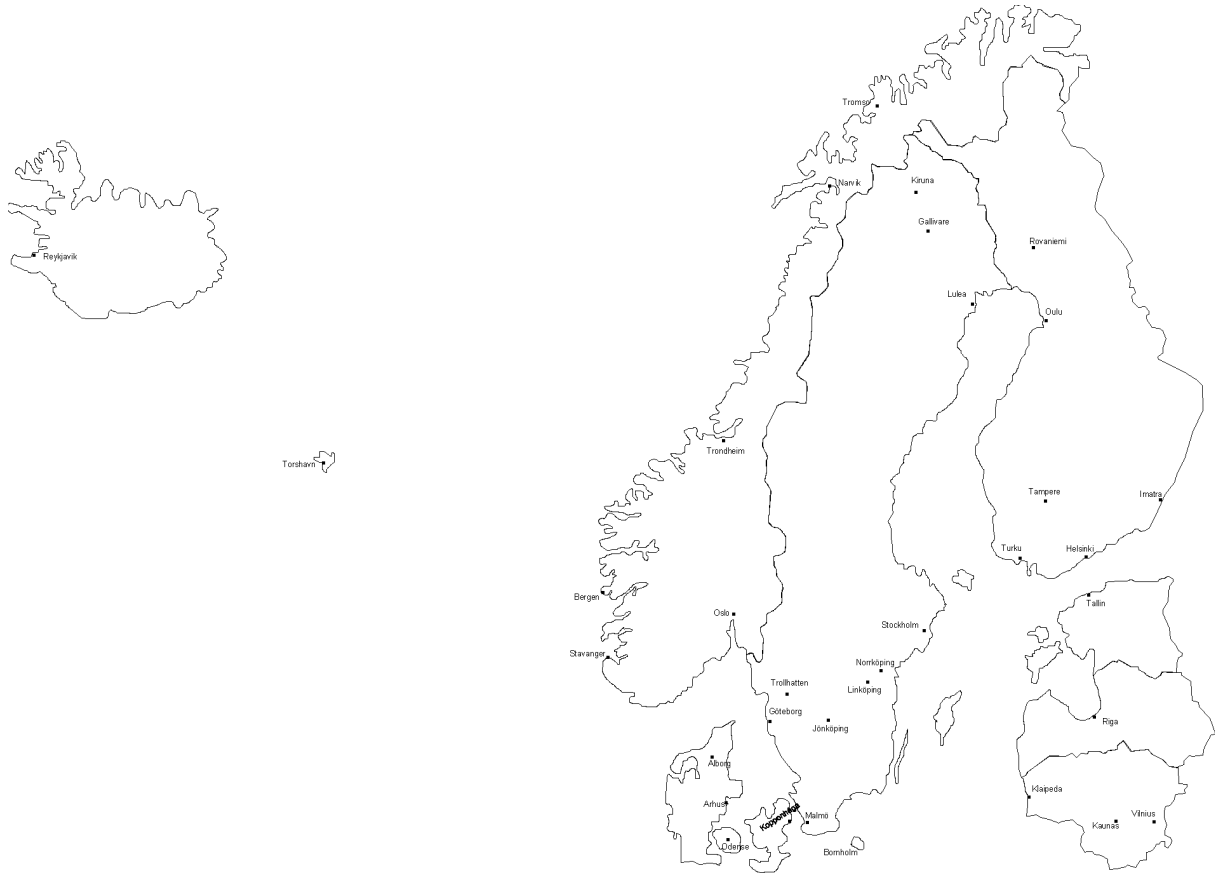
Larissa: Textil és bőripara hosszú múltra tekint vissza, újonnan települt fémipar a városba. A fejlődését nem csak a vasút hanem az Athán-Thesszaloniki autópálya is meghatározza. Idegenforgalmi szempontból is rendkívül jelentős a közelben található híres Meteorak kolostora miatt.

Thesszaloniki: Athén után a második legjelentősebb ipari tömörülés. A gépgyártás a vegy- és textilipar emelkedik ki tevékenységéből. Jelentős még az élelmiszeripar is, amelynek alapja a gabona és a gyümölcs.

Iraklion: Kréta központja, jelentős az élelmiszeripara, szőlő és datolya termesztése kiemelkedő és az idegenforgalma.

Rhodosz: Az egyik legnagyobb idegenforgalmi központ.

Skandinávia és a Balti államok

Izland:

Reykjavik: Főváros, igazgatási és kulturális központ. Az egyetlen olyan főváros a világon, amelynek utcáit is fűtik. Ez a hatalmas mennyiségű geotermikus energiának köszönhető. Erre az energiára üvegházak épültek szerte az országban, valamint nagy energia igényű iparágak telepedtek meg. Jelentős kohászata és gépgyártása van. Olajfinomítása a helyi igényeket elégíti ki.

Dánia:

Koppenhága: Az ország fővárosa, a közigazgatás a kultúra és az oktatás központja. A szerény szaktudást igénylő iparágak mára eltűntek a városból, helyüket a nehézipari ágazatok vették át. Legjelentősebb a gépgyártás, a vegyipar és az élelmiszeripar. Fontos közlekedési csomópont, legjelentősebb a hajóforgalom, amely a Balti- és az Északi-tenger között Koppenhága szomszédságában halad.

Alborg: Kohászata és kénsavgyártása norvég alapanyagra települt. Cementgyára helyben bányászott mészkövet dolgoz fel. Közelében található a LEGO cég központja.

Arhus: Kikötőforgalma jelentős. A hajóépítés és javítás valamint a mozodnygyártás a legfontosabb iparágai.

Odense: Az ország legjelentősebb élelmiszeripari központja, főként a búza és cukorrépa termelése kiemelkedő valamint az ezekre épülő malom- és cukoripar

Norvégia:

Oslo: Az ország fővárosa, legfontosabb iparágai a hajójavítás és építés ami nem csak a fővárost látja el megélhetéssel hanem a környező kisebb településeket is. Adottságainak köszönhetően a fémipar és a gépgyártás fejlődött erőteljesen. Ezen felül a fa- és papíripar a vezető gazdasági ágazat.

A közigazgatás, a kultúra és az oktatás egyik legjelentősebb központja is a főváros.

Stavanger: Jelentőségét a halászat és a selfen kitermelhető szénhidrogének bányászata adja. A halászat több évszázados múltra tekint vissza, míg a kőolaj és földgáz bányászat a XX. század második felében fejlődött jelentősen. Mára a város az irányítója a norvég bányászatnak, valamint az egyik legjelentősebb fúrótorony összeszerelő bázissá vált.

Bergen: A legészakibb Hanza város volt, sokáig norvégia legjelentősebb kikötője. Napjainkban a textilipar és a hajóépítés legjelentősebb központja.

Közelében rendkívül sok jelentős vízierőmű található és az itt termelt áramot aluminium kohók használják fel.

Trondheim: Az ország legrégebbi városa, jelenleg is a legjelentősebb kulturális központja az országnak. Halászata az alapja sokoldalú élelmiszeriparának.

Nehéziparát meghatározza piritbányászata, amelyre elektrokohászat és elektroacélgyártás települ.

Narvik: A svéd vasércbányászat egyik legjelentősebb exportkikötője, télen az egyetlen.

Tromso: Az északi országrész egyetlen jelentős települése. Fontos kereskedelmi és idegenforgalmi központ.

Svédország:

Stockholm: Az ország fővárosa, a egyben legjelentősebb települése is. Körülötte jelentős agglomeráció alakult ki, sok alvóvárossal.

A legjelentősebb élelmiszeripari központ is a főváros, ahol a déli országrész termékeit és a tenger gyümölcseit dolgozzák fel.

A nehézipara a legjelentősebb (svédacél), ezen belül az alapanyag gyártáson túl az autógyártás és a finommechanikai ipar emelkedik ki.

Jelentős a fafeldolgozás és a papíripar is, valamint az erre települő nyomdaipar. Nem hiányozhat a város palettájáról a kőolajfinomítás és az ehhez kapcsolódó vegyipar és textilgyártás sem.

Jelentős idegenforgalmat is vonz a város, amit óvárosának és különleges fekvésének köszönhet. A város több tucat apró szigetre épült.

Norrköping: Élelmiszeripara és textilgyártása emelkedik ki a könnyűipari ágazatok közül. A nehéziparban a szinesfémkohászat a vezető ágazat.

Legjelentősebb iparága a fafeldolgozás és az ehhez kapcsolódó papír- és nyomdaipar.

Linköping: Autó és repülőgép iparával emelkedik ki a környező városok sorából. Itt található a SAAB cég egyik legjelentősebb bázisa.

Jönköping: A hazai alapanyagokra építve jelentős gépgyártó központ, ezen felül a környező erdők fából hatalmas bútoripari központtá nőtte ki magát.

Malmö: A déli országrész legjelentősebb városa. Az ország termőterületei délen találhatóak, így Malmö az egyik legnagyobb élelmiszeripari központ. Jelentős még a textilipara és a gépgyártás, ami elsősorban a hajógyártást, valamint javítást jelenti. Ipara a kikötőjében összpontosul, ahol a fémfeldolgozása a vezető szerep.

Göteborg: A nyugati partvidék legjelentősebb városa. Elsőként a fafeldolgozás és a bútoripar telepedett meg itt, majd ezt követően kialakult a mezőgazdasági termékekre települő cukorgyártás és textilipar.

Nehéziparából kiemelkedik az itt székelő Volvo autógyár, valamint igen jelentős a hajógyártása és javítás.

Kikötéje jelentős export-import forgalmat bonyolít le. Az export termékek között a fából készült áruk játsszák a fő szerepet, míg az import termékek között első helyen a kőolaj és a finomított termékei állnak. Jelentős vegy- és textiliparral is büszkélkedhet a város.

Trollhatten: Kedvező fekvése indította fejlődésnek. Jelentős vízienergiát termel, amire vas és szinesfémkohászat települt. A járműgyártás egyik legjelentősebb központja a SAAB repülő és hajó motorokat, a NOHAB pedig mozdonyokat gyárt a városkában (55 ezer lakos).

Gällivare, Kiruna: Kiemelkedő vasérc lelőhelyek közelében található két település amelyek teljes egészében a bányászatból tartják fenn magukat.

Lulea: A Botteni-öböl partján helyezkedik el, a Kiruna és Gällivare környékén kitermelt vasércet nyáron itt rakják hajóra és innen szállítják az ország illetve a világ más részei felé.

Finnország:

Helsinki: Az oktatás központja és az ország fővárosa. Iparából a hajógyártás és javítás, valamint a porcelán ipar emelkedik ki. Közelében található Espoo a NOKIA cég központjával.

Imatra: A faipar, cellulóz és papírgyártás egyik legnagyobb központja.

Turku: Az ország korábbi fővárosa, a legjelentősebb kulturális központ. Svéd és finn nyelvű egyeteme van. Jelentőségét az adja továbbá, hogy kedvező közlekedési adottságokkal rendelkezik, fontos importkikötő. Jelentős személyforgalma van amit főként Svédországgal és Észtországgal bonyolít le. Iparából a malom- és cukoripar emelkedik ki.

Tampere: Jelentős vízienergia összpontosul a város környékén. Erre itt textilipar települt. Jelentős még gépiipar amely főként motorokat gyárt, valamint a faipar, amelynek majd minden ága (bútor, cellulóz, papír gyártás) megtalálható itt.

Oulu: Az északi országrész kiemelkedő kutató, fejlesztő, oktatási központja. A faiparon felül a nitrokémiai ipar legjelentősebb bázisa is. Az Oulu folyón több nagyteljesítményű erőmű épült, amelyek jelentős mennyiségű áramot termelnek, amit jórészt a déli országrészbe továbbítanak.

Rovaniemi: Lappföld kulturális kereskedelmi és idegenforgalmi központja.

Észtország:

Tallin: Az ország fővárosa. Az oktatás és a kulturális élet központja. Jelentős kikötői iparral, kiemelkedő gépgyártással. Jelentős az élelmiszeripar, amely feldolgozza a tenger gyümölcseit éppúgy, mint a környező földeken termelt árut is. Jelentős a fafeldolgozás és a fa alapú iparágak.

Belvárosa műemlék jellegű, amely elsősorban a finneket vonzza, hosszúhétvégékre de nagy lendülete van a bevásárló turizmusnak is.

Lettország:

Riga: Főváros, a kultúra és az oktatás központja. 800 ezer lakosa, az ország össznépességének harmada. Jelentős keresedő város, amelynek gyökerei egészen a Hansa szövetségig nyúlnak vissza. Ennek köszönhetően csakúgy, mint Tallinban itt is jelentős a műemlékek száma.

Ipara főként a kikötőbe és annak környékére települt, ahol megtalálható szinte valamennyi iparág. Azonban a Szovjetuino összeomlásával a gépgyártás erőteljesen hanyatlott, így ez már csak minimális szerepet kap az élelmiszeripar és a vegyipar mellett.

Litvánia:

Vilnius: Az ország fővárosa, egyetemét Báthory István alapította 1587-ban. Fontos oktatási és kulturális központ. Jelentős idegenforgalma is van, amelyet gótikus belvároásnak és romantikus szűk utcáinak köszönhet.

Nagyon fontos közlekedési csomópont, elsősorban a vasúti közlekedésben. (Szentpétervár-Varsó, Moszkva-Minszk, valamint a Moszkva-Kalinyingrad vasútvonalak metszéspontjában).

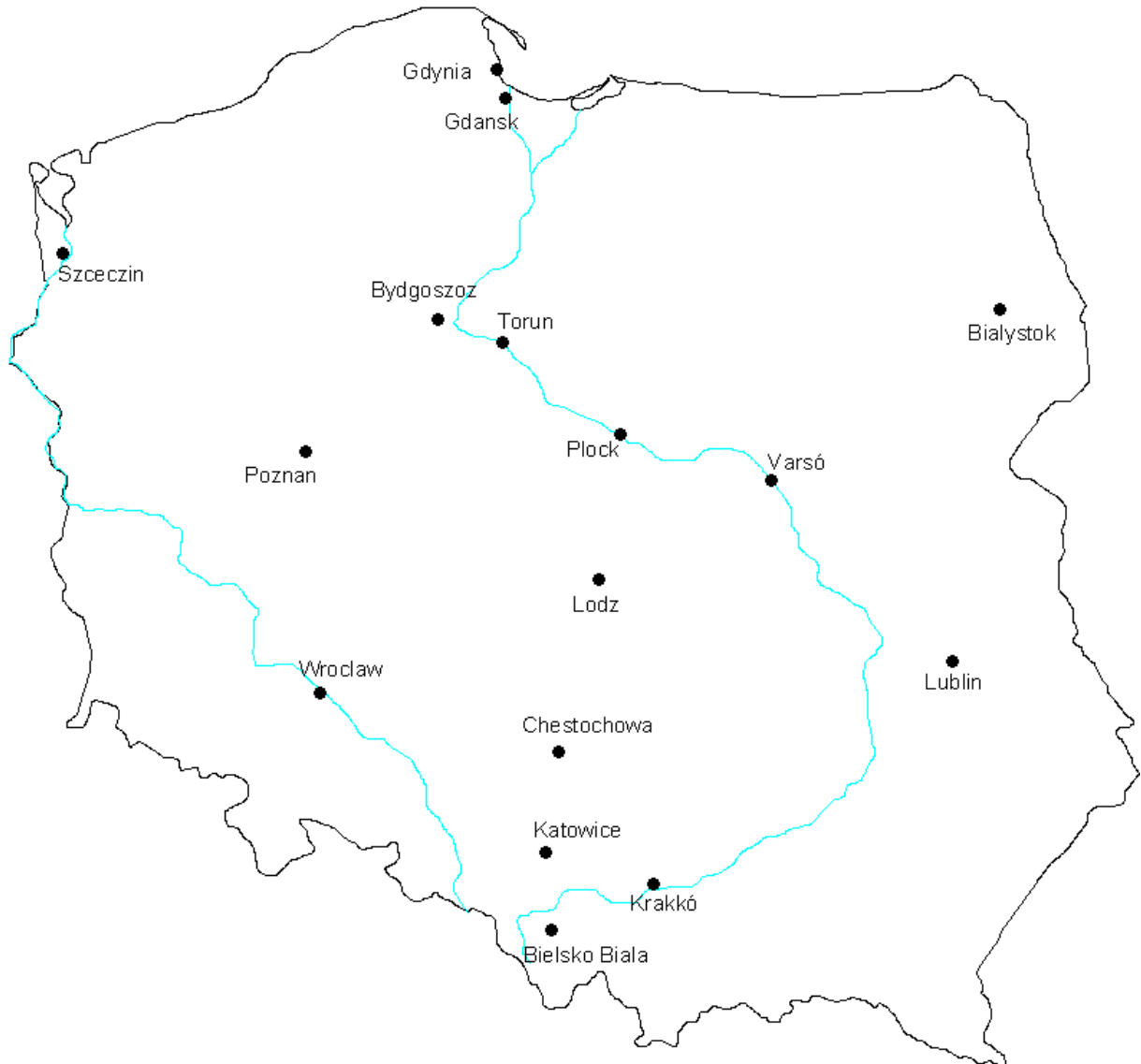
Jelentős az élelmiszer és textilipara, de fontos bútór és bőripara is.

Kaunas: Jelentős közlekedési csomópont, fontos kereskedelmi központ. A két világháború között az ország fővárosa volt, jelentős kulturális és ipari központ.

Klaipeda: A legjelentősebb kikötője az országnak. Kikötői iparágai mellett megtalálható a műtrágyagyártás, valamint az import faanyagra települt faipar, amely a bútorkészítésen át a papíriparig minden alágazatra kiterjed.

Lengyelország, Csehország és Szlovákia

Lengyelország:

Varsó: Kedvező földrajzi fekvése emelte a többi lengyel város felé. A legfontosabb gazdasági, oktatási és kulturális központ. Iparából a textil és élelmiszeripar emelkedik ki, amelyek szükségesek a nagyváros mindennapi életéhez, valamint a fejlett, magas szaktudást igénylő iparágak.

Kulturális és tudományos szerepkörét emelik az egyetemei, színházai és a lengyel tudományos akadémia is. A második világháborúban Lengyelország hatalmas károkat szenvedett így Varsó is, amelynek műemlékeit gyakorlatilag a semmiből kellett újjá építeni.

- Szcecin:** Közigazgatási központ, jelentős kikötő város. Fontos oktatási központ. Iparára a kikötői ipar jellemző. (Kohászat, hajógyártás és javítás, olajfinomítás, vegyipar, élelmiszeripar)
- Gdynia:** Jelentős kikötőváros, nagymértékű halfeldozással és konzerviparral.
- Gdansk:** A legnagyobb lengyelországi Hanza város, ma is a legforgalmasabb kikötője az országnak. Iparában a klasszikus kikötői iparágak találhatóak meg. Kiemelkedő felsőoktatási központ.
- Bydgoszoz:** Közlekedési csomópont a Visztula folyó partján, jelentős gépgyártással, vegy- és textiliparral.
- Torun:** Kopernikus szülővárosa, híres egyeteme van. Iparának egyik alapját a közelben bányászott só adja, amelyre vegyipar települt, míg a másik alapját egyeteme adja, amely megteremti a lehetőséget a magasan kvalifikált munkaerőt igénylő ágazatok letelepedésének.
- Bialystok:** A legfejletlenebb régió központja. Iparában jelentős szerepet játszik az élelmiszeripar, azon belül is a cukorgyártás, valamint a textilipar, amely elsősorban len feldolgozást jelent.
- Plock:** A lengyel „Tiszaújváros”, az oroszországból csővezetéken érkező kőolajat és földgázt finomítja, illetve dolgozza fel és erre települ hatalmas vegyipara is. Itt állt sokáig a föld legmagasabb épülete is, a 646 méter magas TV torony, ami azonban egy szélviharban összedőlt.
- Poznan:** Közlekedési csomópont, jelentős kereskedő város és fontos ipari tömörülés. Oktatási és kulturális központ, jelentős számú műemlék található meg a városban.
- Lodz:** Oktatási és kulturális központ, az ország közepén elhelyezkedő majd 800 ezer fős nagyváros. Jelentős a textil ipara, valamint a textilgépgyártása. Fejlődését és energia igényét a közelben rendelkezésre álló jelentős mennyiségű barnaszén tette lehetővé illetve elégítette ki.
- Wroclaw:** Európai jelentőségű kereskedelmi és kulturális központ volt. Napjainkban legjelentősebb iparága a vasúti járműgyártás.
- Chestochowa:** XIV. században alapított kolostora mára jelentős zarándokhellyé vált, amely így az egyik legjelentősebb Mária kegyhely Európában.
- Lublin:** Könnyűiparában az élelmiszeripar a dohány és cukorrépa feldolgozás, valamint a gabonanövények termesztése és feldolgozása jelentős. Nehéziparából a gépkocsigyártás (Daewoo Lublin) emelkedik ki. Külvárosa Treblinka ahol a második világháborúban koncentrációs tábor működött.

Katowice: A sziléziai iparvidék legjelentősebb városa, a vaskohászat és gépgyártás a két legjelentősebb iparág, amelyek mind a nagymennyiségben jelenlévő helyi nyersanyagra a kőszénre és a vasércre települtek.

Az oroszországból csővezetéken érkező földgázra hatalmas vegyipari kombinát épült. Az iparvidék jelentősebb városai még Bytom és Gliwice.

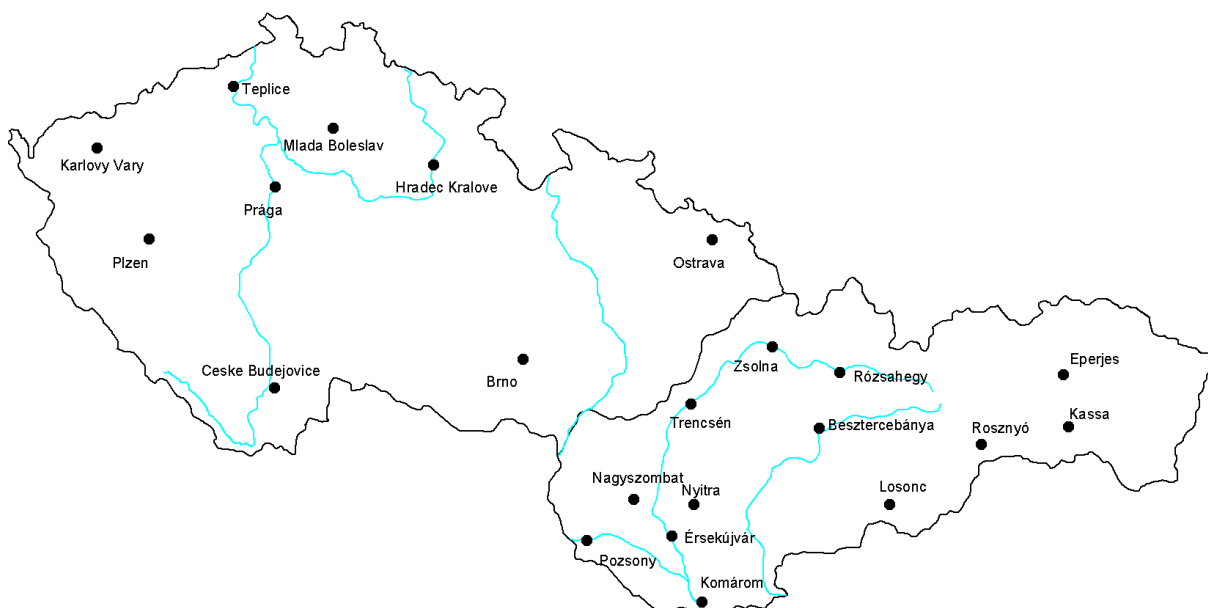
Krakkó: Jelentős történelmi város, fontos oktatási központ, egyeteme 1364-től van. Kulturális és kereskedelm szerepköre is kimagasló. Épített emlékekben gazdag a leghíresebb ilyen a Wawel.

Fejlett ipari központ a kohászat egyik legjelentősebb városa. Kiemelkedik vas és alumínium kohászata, valamint gépgyártása. Fontos az élelmiszeripar is amely a környéken termelt gabonanövényeket és cukorrépát dolgozza fel.

A közelében található Auschwitz és Birkenau, amelyek a leghíresebb koncentrációs táborok közé tartoznak.

Bielsko Biala: Gyapjúipara történelmi múltra tekint vissza, ezt kiegészítve a XX. században itt építették fel a Polski-Fiat lengyel autógyárat. Ma Opel személygépkocsik összeszerelését végzik itt.

Csehország és Szlovákia

Csehország:

Prága: Az ország fővárosa. Európa közepén helyezkedik el, oktatási, kulturális és idegenforgalmi központ. Egyetemét a XIV. században, 1348-ban alapították.

Ipara rendkívül sokoldalú. Nehéziparát a közeli szénre települt vaskohászat és gépgyártás valamint a csővezetéken érkező kőolaj és földgáz feldolgozása határozza meg. És az ez utóbbira települt vegyipar. Mezőgazdaságának alapját pedig a környéken termesztett növények határozzák meg.

Teplice: A legrégebbi cseh fürdőváros, kiemelkedő idegenforgalommal. Iparára a hagyományos iparágak a jellemzőek, mint az üveg készítés valamint a textilipar.

Karlovy Vary: Két dologról nevezetes, az egyik ásványvizes gyógyfürdője, a másik pedig a minden évben itt megrendezésre kerülő filmfesztivál, amely Közép-Európa legnagyobb ilyen jellegű rendezvénye.

Mlada Boleslav: A legjelentősebb autógyártó központ, a Škoda autógyár székhelye.

Hradec Kralove: Német neve Königgrätz. Közigazgatási központ, tartományi székhely. Jelentős oktatási és kutatási központ.

Iparából a gépgyártás és a fotokémiai ipar emlekedik ki, valamint a történelmi múltra visszatekintő zongoragyártás.

Pilzen: Jelentős kereskedő város, ezt elsősorban kedvező fekvésének és a németországhoz való közelségének köszönheti. Gépgyártása hanyatlóban van, azonban a Škoda művek egyik legnagyobb motorgyára található itt, ahol nem csak autók, hanem mozdony és egyéb nehézipari gépek hajtóműveit is gyártják.

Könnyűiparából a sörgyártás emelkedik ki. (Pilsner Urquell)

Ostrava: Az észak-morvaországi bánya és iparvidék legjelentősebb települése, tartományi székhely, közigazgatási központ. Fontos közlekedési csomópont és jelentős oktatási valamint kulturális központ.

A városban felhalmozott tudást elsősorban a nehézipar hasznosítja, vaskohászata gépgyártása rendkívül jelentős. Kiemelkedik még a vasútjárműgyártása is. (Škoda dízel mozdonyok)

Ceske Budejovice: Dél-Csehország közigazgatási központja. Jelentős gépgyártása, valamint sörkészítése, amely a környéken termelt nagy mennyiségű komlóra alapul, és ceruzagyára is fontos, amelynek létjogosultságát a környező grafitbányák adják.

Leghíresebb termékei azonban a Šumava hegységből származó ásványvizek.

Szlovákia:

Pozsony: Az ország fővárosa, az oktatási és kulturális élet központja. Mellette működik az ország legnagyobb kőolajfinomítója (Slovnaft/MOL), valamint az egyik legnagyobb autógyár, amely ma a Volkswagen csoporthoz tartozik.

Közlekedési szempontból rendkívül jelentős, hiszen a Bécs és Prága felé irányuló forgalom jelentős része keresztül halad rajta, valamint az út és vasúthálózat egyik legnagyobb csomópontja is egyben.

Jelentős az idegenforgalma is, épített emlékekben gazdag. Fontos megemlíteni a Szent-Márton dómot és a Prímás palotát.

Nagyszombat: Katolikus székhely, a szlovák katolikus érsek székhelye. Itt alapította Pázmány Péter az ELTE elődjét 1635-ben.

Jelentős gép- és élelmiszeripari központ. Két legjelentősebb cége a Sony és a PSA (Peugeot-Citroen-Fiat) konzern.

A közelében található szlovákia első atomerőműve Apátszentmihályon.

Nyitra: Ősi katolikus püspöki székhely. Jelentős élelmiszer, vegy- és gépipara van.

Jelentős felsőoktatási központ, kiemelendő a magyar nyelvű tanárképzés.

Érsekújvár: A Kisalföld északi részének legfontosabb közlekedési csomópontja és legnagyobb ipari tömörülése.

Komárom: A magyarság egyik legnagyobb kulturális és oktatási központja. Magyar színháza a Jókai Mór színház, egyeteme a Selye János Egyetem. Régi kereskedő és erődváros, jelentős kikötő a Duna partján, folyami hajókat gyárt és javít.

Trencsén: Jelentős közlekedési csomópont. Itt található a szlovák hadsereg központi irányító szervezete. Környékén jelentős a könnyű- és a hadiipar.
Idegenforgalma is jelentős leghíresebb üdülőhelye a trencsénteplicei gyógyfürdő.

Zsolna: Trencsénhez hasonlóan a Vág folyó völgyének egyik jelentős közlekedési csomópontjában fekszik. Iparából kiemelkedik a KIA autógyár, amely Szlovákia egyik legnagyobb összeszerelő üzemét telepítette ide. Emellett a legjelentősebbek textilgyárjai.

Rózsahegy: Legjelentősebb textilipari központja az országnak, valamint a Kárpátokban kitermelt faanyag legnagyobb feldolgozó központja.

Besztercebánya: Közigazgatási központ, ipari nagyváros. Két legjelentősebb iparága a cementgyártás és a faipar. Ez utóbbi minden ágazata megtalálható itt, kezdve a papírgyártástól a bútorig.

Losonc: Jelentős a könnyűipara és az élelmiszerfeldolgozása.

Rozsnyó: A város környékén vasércbányászat folyt. Katolikus püspöki székhely.
Idegenforgalmi jelentőségét elsősorban bányamúzeuma adja.

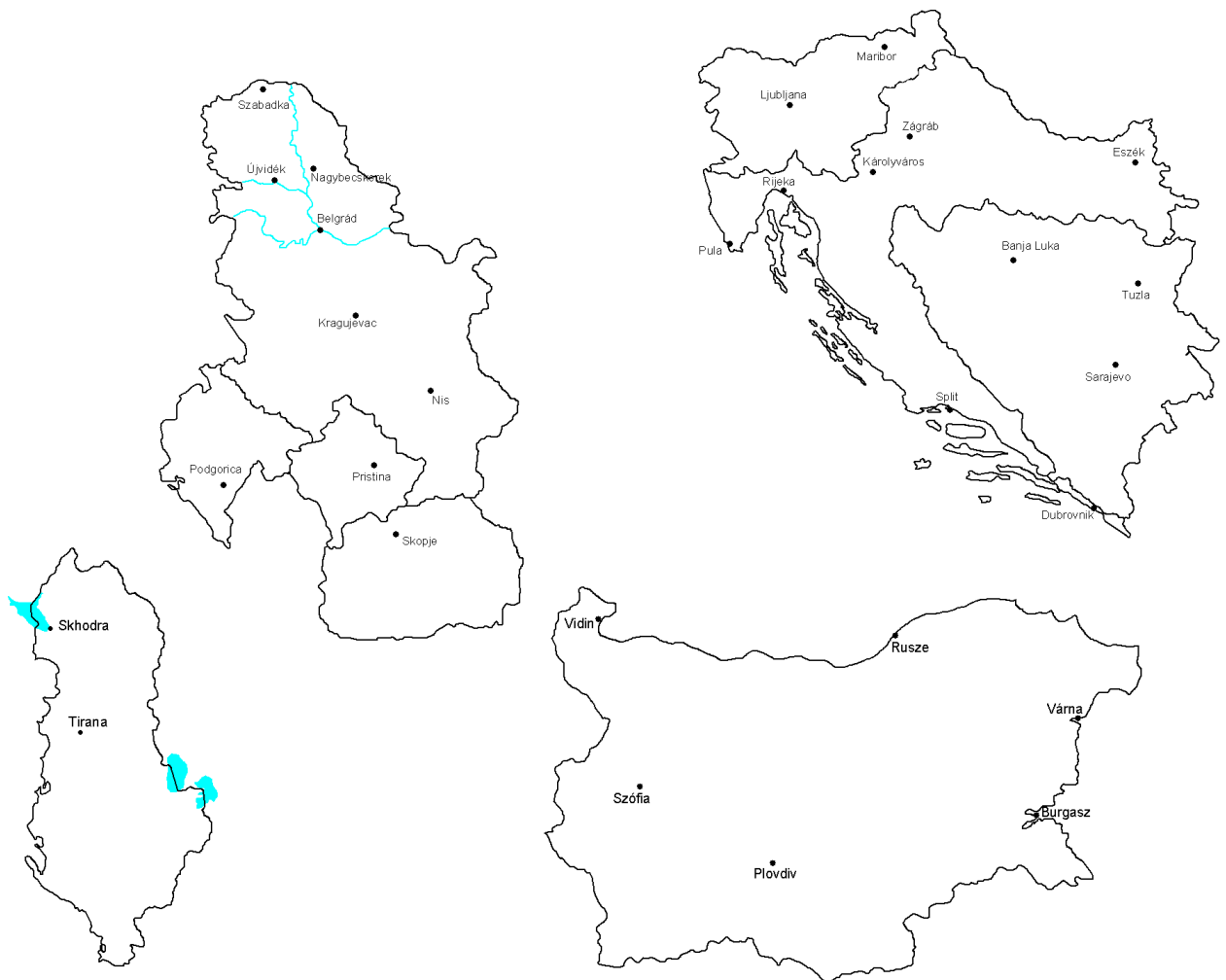
Eperjes: A keleti országrész második legjelentősebb városa, sokoldalú ipara van. Kiemelkedő sótermelése és feldolgozása. Valamint az erre települő vegyipar.

Kassa: Szlovákia második legnagyobb városa. A város napjainkban a magyar-szlovák nyelvhatáron fekszik.

Jelentős közlekedési, kereskedelmi, oktatási és kulturális központ. Komárom mellett itt működik még magyar színház (Thália színház) az országban.

Legjelentősebb ipari üzeme a kassai vasmű. Környékén jelentős a magnezit bányászat amelyet vasműve dolgoz fel. Könnyűiparából az élelmiszeripar emelkedik ki.

A Balkán-félsziget államai

Albánia:

Tirana: Albánia fővárosa, oktatási, kulturális és kereskedelmi központja. Ipara szegényes, legnagyobb bevétel jelentő iparága a fémfeldolgozás, valamint a textilipar. Azonban főként a primer szektor tölti be a vezető szerepet, amely a mezőgazdasági termékekre épül.

Skhodra: Jelentős kereskedőváros, kiemelkedő dohány és szőlő termesztéssel, jelentős a borkészítése.

Montenegró:

Podgorica: A 2006. május elseje óta önálló állam fővárosa. Legjelentősebb üzemeiben a környező hegyek fáját dolgozzák fel, valamint a hegyi legelőkön tartott birkák gyapját hasznosítják textilüzemei.

Nehéziparából kiemelkedik a környező bauxitra települt alumiumkohászata.

Koszovó:

Pristina: A legfiatalabb (2008. február 17.-étől) európai ország fővárosa. Környékén jelentős mennyiségű szinesércet bányásznak. Mezőgazdaságából kiemelkedik a dohány termesztése valamint a pásztorkodás.

Macedónia:

Skopje: Jelentős oktatási és kulturális központ az ország fővárosa. Régi kereskedő város, iparát a környező területek nyersanyagai határozzák meg, lignitre és vasércre települt kohászata, valamint a mezőgazdasági növények feldolgozása jelentős.

Szerbia:

Belgrád: Az ország fővárosa az egykori magyar város, Nándorfehérvár helyén található.

Kulturális és oktatási központ. Jelentős közlekedési csomópont, mind vízi, közúti és vasúti értelemben.

Iparában a legnagyobb szerepe a nehéziparnak van, elsősorban a gépgyártásnak, a folyami hajók készítésének, valamint az autó alkatrészgyártásnak. Kiemelkedik az elektronikai ipara is, valamint a vegy és textilipara is.

Szabadka: A bácskai agrárvidék központja. A legnagyobb magyar kisebbség él a városban, számuk eléri a 40 ezret. Ipara az élelmiszerek, elsősorban a cukorrépa és a gabonanövények feldolgozása jelentős.

Újvidék: Jelentős kulturális központ, korábban a magyarországi szerbek ma a szerbiai magyarok központja. Jelentős vegy- és gépipari központ.

Nagybecskerek: A legfontosabb bánáti város, élelmiszeripara Szabadkáéhoz hasonlóan sokoldalú, jelentős még a textilipar is.

Kragujevac: Sokáig szeszfőzdéi és konzervgyárai tartották életben. Napjainkban jelentős a hadiipara. Másik jelentős üzeme a Zastava autógyár, amely a modern ipar legjelentősebb képviselője.

Nis: Fontos közlekedési csomópont. Legjelentősebb ipari üzeme elektromos gépeket és berendezéseket gyárt. Jelentős élelmiszeripara is, ami a szőlő és gyümölcs termesztésre települt.

Szlovénia:

Ljubljana: Az ország fővárosa, egyeteme a XX. század elején alakult, ennek ellenére a szlovén kultúra és oktatás központja. Rendkívül fejlett és szerteágazó ipara van, kiemelkedik a hagyományos bőr- és textilipar, valamint a papírgyártás. Újabb keletű iparágai a gógyszergyártás és az elektronikai ipar.

Maribor: Fontos közlekedési csomópont, jelentős oktatási központ. Iparából a gépgyártás emelkedik ki, amely főként a teherautók, buszok és vasúti kocsik gyártását jelenti.

Horvátország:

Zágráb: Az ország legnagyobb városa, több mint 1 millió lakosú fővárosa. Jelentős közlekedési csomópont, a középkor óta fontos vásárváros. Napjainkban is jelentős szerepet játszik a kereskedelemben.

Iparából a gépgyártás valamint az elektronikai ipar emelkedik ki. A Magyarország felől érkező kőolajvezetékre olajfinomító, az itt készült nyersanyagra vegyipar és textilipar települt.

Eszék: A Dráva mentén települt város kiemelkedő élelmiszeripari központ és a horvátországi magyarság szellemi és kulturális központja.

Károlyváros: Jelentős közlekedési csomópont és fontos textilipari központ.

Rijeka: A legforgalmasabb, legjelentősebb kikötője az országnak itt található, rendkívül fejlett kikötői iparral.

Pula: Az Osztrák-Magyar monarchia legfontosabb hadikikötője volt, ma az Istriai-félsziget központja, közigazgatási központ. Iparára a hajóépítés és hajójavítás a jellemző. A közelben bauxitot bányásznak ami az alumínium kohászat nyersanyaga.

Split: Dalmácia legjelentősebb városa, kikötőforgalma a második legjelentősebb az országban. Iparában jelentős szerepet játszik a hajóépítés és javítás, az alumínium kohászat amely részben hazai részben import nyersanyagokat dolgoz fel. De nagy súllyal van jelen a városban és környékén az idegenforgalom is.

Dubrovnik: Dalmácia legdélebbi városa, kiemelkedő az idegenforgalma, ezt egyrészt tengerpartjának, másrészt óvárosának köszönheti, amely a világörökség részét képezi.

Bosznia és Hercegovina:

Szarajevó: Az ország legnagyobb ipari tömörülése a főváros környékén található. A nagy nyugat-európai cégek közül elsőként a VW autógyár telepedett meg itt.

A városban jelentős a kohászat, a gépgyártás, ebből is kiemelkedik a már említett autógyár. A könnyűipari ágazatok közül a textiliparé a vezető szerep.

Tuzla: Közelében rendkívül nagy mennyiségben bányásznak sót és szenet. Erre a két nyersanyagra települt vegyipara, amely a város szinte egészét foglalkoztatja.

Banja Luka: A közeli erdők nyersanyagát fa-, bútor- és papír ipara dolgozza fel.

Bulgária:

Szófia: A XIX. század második felétől az ország fővárosa. Kulturális, tudományos és oktatási központ, legfontosabb bevételeit a terciér szektor adja. A pénzügyi élet egyedüli jelentős városa Bulgáriában, valamint az egyik legnagyobb közlekedési csomópontja is az országnak.

Iparából az elektronikai ipar és a kutatás-fejlesztés emelkedik ki. Ezenkívül jelentős még a közeli vasércre települt vaskohászata és az élelmiszeripara is.

Vidin: Jelentős dunai kikötőváros, fontos élelmiszer- és textilipari központ.

Plovdiv: Előnyös közlekedéscsomópontban van. Iparában jelentős szerepet játszanak a hagyományos, több évszázados múltú visszatekintő iparágak, mint a kézműipar, az élelmiszeripar és a textilipar. Valamint a környéken nagy mennyiségben termelt dohány feldolgozása.

Rusze: Az egyik legjelentősebb élelmiszeripari központ, kiemelkedik a gabonatermelése. Jelen van a városban a vegyipar és a gépgyártás is.

Közlekedési szempontból rendkívül jelentős, mert itt található az ország egyetlen közúti és vasúti Duna hídja.

Várna: A második legjelentősebb kikötő. Jelentőségét az élelmiszeripar és az idegenforgalom adja. Kikötőjében import nyersanyagokat dolgoz fel gépipara és textilipara.

Burgasz: Jelentős kikötőváros, itt működik az ország legnagyobb, napjainkban egyetlen kőolajfinomítója, amelyre jelentős vegyipar települt. A város körüli tengerpart egyre kedveltebb a turisták körében, így fokozatosan nő a város életében az idegenforgalom szerepe.